

Asylum Protection Center - Centar za zaštitu i pomoć tražiocima azila
APC-CZA

Izveštaj o zemlji porekla tražilaca azila

MAROKO

Maroko
2012

SADRŽAJ

Službeno ime.....	3
Državni praznici	3
Geografski položaj	3
Stanovništvo.....	5
Religija	6
Jezik	7
Privreda i ekonomija	7
Istorijsko-politički razvoj	9
• Zapadna sahara	14
Političko-pravni sistem	16
Bezbednosna situacija.....	19
Ljudska prava	21
• Zloupotrebe od strane državnih organa	22
• Uslovi u zatvorima	23
• Verske slobode	24
• Dečiji rad	26
• Žene	28
• Sloboda izražavanja i medija.....	28
• Sloboda okupljanja i demonstracija	30
• Ilegalni migranti	33
• Trgovina ljudima	35

Kraljevina Maroko

Izveštaj o zemlji porekla tražilaca azila

Službeno ime

Kraljevina Maroko (Al-Mamlaka al-maghribiya - المملكة المغربية)

Državni praznici

Državni praznici koji se proslavljaju u Maroku su: 1.januar - Nova godina, 11.januar - Proglašenje nezavisnosti, 1.maj - Dan rada, 30.jul - Dan krunisanja, 20.avgust - Dan revolucije, 21.avgust - Dan mladih, 6.novembar – Dan „Zelenog marša“, 18.novembar - Dan nezavisnosti.¹

Geografski položaj

Kraljevina Maroko je najzapadnija od severnoafričkih država poznatijih kao Magreb-arapski zapad.² Maroko se na istoku graniči sa Alžirom,³ na severu izlazi na Sredozemno more, a na zapadu na Atlanski okean.^{4 5 6} Južna granica Maroka, zbog nerešenog statusa teritorije Zapadne Sahare i održavanja referenduma o statusu Demokratske Arapske Republike Sahare (Zapadne Sahare), nije međunarodno potvrđena.⁷

¹Wikipedia:Public holidays in Morocco-http://en.wikipedia.org/wiki/Public_holidays_in_Morocco , pristupljeno 15. decembra 2012.

² BBC News: Morocco profile, 28.maj 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14121438>

³ Geographia:Morocco/location, geography and climate-<http://www.geographia.com/morocco/> , pristupljeno 6.decembra 2012.

⁴USDOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁵ CIA: Morocco/ geography,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

⁶ Wikitravel:Morocco- <http://wikitravel.org/en/Morocco> , pristupljeno 6.decembra 2012.

⁷The New York Times:Western Sahara/general inforamtions on Western Sahara-
<http://topics.nytimes.com/topics/news/international/countriesandterritories/westernsahara/index.html> , pristupljeno 12.decembra 2012.

Površina teritorije Maroka iznosi oko 446 550 km²,^{8 9 10} dok deo sporne teritorije Zapadne Sahare iznosi 167 413 km².^{11 12}

Na obalama Atlantika se nalazi plodna ravnica, dok je mediteranska obala Maroka pretežno planinska. Planinski venac Atlas prostire se od severoistoka ka jugu i graniči sa Alžirom,¹³ dok je planinski venac Rif smešten na severu Maroka.¹⁴ Oba planinska lanca su pretežno naseljena Berberima (starosedelačkim plemenom afričkog kontinenta).¹⁵

Glavni grad Maroka je Rabat,¹⁶ dok je najveći i najviše naseljeni grad Kazablanka. Ostali veći gradovi Marakeš, Fes i Tangier.^{17 18}

Reljef Maroka je uglavnom planinski.¹⁹ Terenom Maroka dominira planina Atlas sa najvišim vrhom Jbel Tubkal (4170m).^{20 21 22}

Klima na severu zemlje je pretežno mediteranskai odlikuju je topla i suva leta i pro hladne vlažne zime, dok je u unutrašnjosti zemlje i na jugu Maroka klima više ekstremna i odlikuju je hladne i oštre zime i jako topla leta.^{23 24} Predeo planinskog venca Srednjeg Atlasa (Middle Atlas) karakteriše više klimatskih podneblja: mediteranska klima sa nešto hladnijim odlikama, severna primorska klima i na višim planinskim vrhovima vlada hladnija klima. U predelu pustinje Sahare vlada pustinjska klima.²⁵

Kišna sezona u Maroku traje od novembra do marta,²⁶ kada se najčešće javljaju poplave u planinskim i pustinjskim delovima zemlje.²⁷

Političkom reformom iz 1997.godine, Maroko je administrativno podeljen na 15 regija.^{28 29 30} Svaka administrativna regija se sastoji od određenog broja provincija i okruga,

---

⁸Auswaiges Amt:Marokko/grobe des landes , oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

⁹CIA: Morocco/ geography,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹⁰Wikitravel:Morocco/quick facts- <http://wikitravel.org/en/Morocco> , pristupljeno 6.decembra 2012.

¹¹USDOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹²Wikipedai:Morocco - <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

¹³Infoplese: Morocco/ Geography- <http://www.infoplease.com/ipa/A0107800.html>, pristupljenjo 28.novembra 2012.

¹⁴Wikipedia:Geography of Morocco-http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Morocco , pristupljeno 11.decembra 2012.

¹⁵Wikipedia:Geography of Morocco-http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Morocco , pristupljeno 11.decembra 2012.

¹⁶USDOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹⁷USDOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹⁸Infoplese: Morocco/ Facts and figures- <http://www.infoplease.com/ipa/A0107800.html>, pristupljenjo 28.novembra 2012.

¹⁹Wikipedia:Geography of Morocco-http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Morocco , pristupljeno 11.decembra 2012.

²⁰Wikipedia:Geography of Morocco/physical geography-http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Morocco , pristupljeno 11.decembra 2012.

²¹Maps of world: About morocco-Physical map of Morocco- <http://www.mapsofworld.com/country-profile/morocco-information-geography-and-history.html> , pristupljeno 12.decembar 2012.godine

²²Magharebia: Morocco/geography and people, general-http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/infoCountryPage/awi/resource_centre/countries/morocco?country=Morocco#politics , pristupljeno 15.decembra 2012.

²³US DOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

²⁴Wikipedia:Morocco/ Climate- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

²⁵Wikipedia:Morocco/ Climate- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

²⁶Geographia:Morocco/location, geography and climate-<http://www.geographia.com/morocco/> , pristupljeno 6.decembra 2012.

²⁷OSAC: Morocco 2012- Crime and Safety reports/Post-specific concerns , 3.novembar 2012.-<https://www.osac.gov/Pages/ContentReportDetails.aspx?cid=12151>

²⁸CIA: Morocco/government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

dok se na najnižem nivou vlasti nalaze opštine kojih u Maroku ima ukupno 1547. Na čelu svake administrativne regije se nalazi wali - guverner kojeg imenuje kralj.³¹

Maroko je podeljen na sledeće administrativne regije - Chaouia-Ouardigha (administrativni centar grad Settat), Doukkala-Abda (Safi), Fes-Boulemane (grad Fes), Gharb-Chrarda-Beni Hssen (Kenitra), Grand Casablanca (Casablanca), Guelmim-es Semara (Guelmim), Laayoune-Boujdour-Sakia El Hamra (Laayoune), Marrakech-Tenesft-El Haouz (Marrakech), Maknes-Tafilalet (Maknes), Oriental (Oujda), Rabat-Sale-Zemmour-Zaer (u kojoj je smešten glavni grad Maroka-Rabat), Soss- massa-Draa (Agadir), Tadla-Azilal (Beni Mellal), Tangier-Tetouan (Tangier), Taza-Al Hoceima-Taounate (Al Hoceima).^{32 33 34 35}

Šesnaesta regija, Ed-Dahab-Lagouira (Dakhla) je sporna u međunarodnom pravu, jer pripada teritoriji Zapadne Sahare.^{36 37 38} Zvanična stav Vlade Maroka je da je teritorija Zapadne Sahare od 1963.godine integrisani deo Maroka, te samim tim i ova provincija.^{39 40}

Kazablanka je trgovinski i industrijski centar i značajna luka Maroka, Rabat je glavni grad i sedište Vlade. Tangier je veza sa Španijom i najveća luka Maroka, većinski arapski Fes je kulturni i religijski centar, a većinski berberski Marakeš je glavni turistički centar.^{41 42}

Maroko je četvrta najbrojnija arapska država,⁴³ ali takođe Maroko je jedina afrička zemlja koja se nije pridružila Afričkoj uniji, zbog toga što Unija priznaje suverenitet Zapadne Sahare kao nezavisne države.^{44 45}

Stanovništvo

- ²⁹USDOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>
- ³⁰Index Mundi:Morocco administrative divisions, 26 jul 2012.- http://www.indexmundi.com/morocco/administrative_divisions.html
- ³¹US DOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>
- ³²CIA Fackbook:: Morocco/government,14. novembar 2012. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>
- ³³Wikipedia:morocco/administrative divisions- http://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_Morocco , pristupljeno 7.decembra 2012.
- ³⁴Geonames:Morocco administrative division- <http://www.geonames.org/MA/administrative-division-morocco.html> , pristupljeno 7.decembra 2012.
- ³⁵Index Mundi:Morocco/Government-Administrative division- http://www.indexmundi.com/morocco/administrative_divisions.html , pristupljeno 15.decembra 2012.
- ³⁶CIA Fackbook:: Morocco/government,14. novembar 2012. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>
- ³⁷Auswaiges Amt:Marokko/Verwaltungsstruktur, oktobar 2012.- <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>
- ³⁸Index Mundi:Morocco administrative divisions, 26 jul 2012.- http://www.indexmundi.com/morocco/administrative_divisions.html
- ³⁹CIA Fackbook:: Morocco/government,14. novembar 2012. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>
- ⁴⁰Index Mundi:Morocco/Government-Administrative division- http://www.indexmundi.com/morocco/administrative_divisions.html , pristupljeno 15.decembra 2012.
- ⁴¹USDOS: Country background of Morocco/people , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>
- ⁴²Wikipedia:Morocco/demographics- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.
- ⁴³Alert Net: Morocco/country snapsho- <http://www.trust.org/alertnet/country-profiles/morocco> , pristupljeno 4.decembra 2012.
- ⁴⁴Alert Net: Morocco/country snapsho- <http://www.trust.org/alertnet/country-profiles/morocco> , pristupljeno 4.decembra 2012.
- ⁴⁵Wikipedia:Morocco - <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

Stanovništvo Maroka čine većinom Arapi i Berberi ili mešavina Arapa i Berbera.^{46 47 48} Berberi su starosedelački narod na podneblju Afrike, a Arapi su na prostor Maroka stigli između VII i XI veka. Tokom vekova je došlo do mešanja Arapa i Berbera, tako da jako mali procenat stanovništva Maroka čine čistokrvni Arapi ili Berberi.⁴⁹ Arapi su sa svojim dolaskom na prostor Maroka doneli islam i svoju kuturu.⁵⁰

Arapi i Berberi čine 98,7 % stanovništva Maroka, Jevreji čine 0,2% , a ostali 0,7% stanovništva.^{51 52} Većina stanovnika Maroka živi zapadno od planinskog venca Atlas koji štiti zemlju od uticaja pustinje Sahare.^{53 54}

Prema poslednjim podacima populacija Maroka za 2011. godinu procenjuje se na oko 32 500 000 stanovnika.^{55 56 57} Većinu stranog stanovništva u Maroku čine Francuzi i Španci.⁵⁸

Prema procenama samo 52 % populacije Maroka je pismeno.^{59 60}

Religija

Religijska pripadnost stanovništava Maroka je sačinjena od 98.7 % stanovništva koji pripadaju islamu, 1.1% su hrišćani a 0.2% je jevreji.^{61 62 63} Skoro svi muslimani u Maroku pripadaju sunitskom ogranku islama.⁶⁴

Većina Jevreja je nastanjena u gradu Kazablanka.⁶⁵ Hrišćani naseljavaju veće gradove kao što su Kazablanka, Rabat i Tangier.⁶⁶

⁴⁶US DOS: Country background of Morocco/foreign relations , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁴⁷Human Rights Council:Report of the Independent Expert in th field of cultural rights/general context, Farid Shaheed,2.maj 2012.-http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346758105_g1213378-cr-add2.pdf

⁴⁸ Wikipedia:Morocco/demographics- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁴⁹ Wikipedia:Morocco/demographics- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁵⁰USDOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁵¹USDOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁵²Magharebia: Morocco/geography and people, general- http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/infoCountryPage/awi/resource_centre/countries/morocco?country=Morocco#politics , pristupljeno 15.decembra 2012.

⁵³USDOS: Country background of Morocco/people , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁵⁴ Wikipedia:Morocco/demographics- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁵⁵ CIA Facktbok:: Morocco/people and society,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

⁵⁶ Index Mundi: Morocco/demographics- <http://www.indexmundi.com/morocco/#Demographics> , pristupljeno 15 decembra 2012.

⁵⁷ The World Bank: Morocco/County at teh glance- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁵⁸ Wikipedia:Morocco/demographics- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁵⁹USDOS: Country background of Morocco/geography , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁶⁰ICTS: Special Update report: Terrorism inNorth, West and Central Africa: From 9/11 to the Arab Spring, januar 2012.- <https://www.cimicweb.org/cmo/medbasin/Documents/North%20Africa/Security/2012-special-update-report-full-report-terroris-in-africa-from-9-11-to-arab-spring-icts-potomac-2feb2012.pdf> , str 17

⁶¹US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/religious demography , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁶²CIA Facktbok:: Morocco/people and society,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

⁶³Magharebia: Morocco/geography and people, general- http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/infoCountryPage/awi/resource_centre/countries/morocco?country=Morocco#politics , pristupljeno 15.decembra 2012.

⁶⁴Look lex:Morocco/Introduction/languages-<http://looklex.com/e.o/morocco.htm> , pristupljeno 15.decebra 2012.

Takođe, u Maroku postoji mala zajednica muslimana šiita, većinom stranih doseljenika iz Iraka i Libana. Bahai zajednica broji oko 400 ljudi i oni su većinom nastanjeni u većim gradovima kao što su Kazablanka i Rabat.⁶⁷

Po Ustavu Maroka islam je službena religija, dok je drugim religijskim grupama dozvoljeno slobodno ispovedanje vere.^{68 69}

Jezik

Zvanični službeni jezik Kraljevine Maroko je arapski, a od usvajanja novog Ustava 2011. godine, status službenog jezika dobio je i berberski jezik (Amazigh).^{70 71 72 73}

Berberski jezik je podeljen na tri dijalekta Tarifit, Tachelhit i Tamazight.^{74 75 76} Tarifit se govori na severu Maroka u predelima oko planinskog venca Rif.⁷⁷ Tamazight se govori u predelima oko planinskih venaca Srednjeg Atlasa u centralnim delovima Maroka, ali takođe i u regiji oko grada Rabata na severozapadu zemlje.⁷⁸

Francuski jezik se široko koristi među poslovnim svetom u Maroku^{79 80 81} Francuski se takođe uči kao obavezan jezik u školi.⁸² U severnim delovima Maroka se govori i španski jezik.^{83 84}

Privreda i ekonomija

---

⁶⁵Encyclopedia of the Nations: Morocco/ [religions- http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Morocco-RELIGIONS.html#b](http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Morocco-RELIGIONS.html#b) , pristupljeno 12.decembra 2012.

⁶⁶US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/religious demography , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁶⁷US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/religious demography , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁶⁸ Immigration and Refugee Board of Canada: General situation of Muslims who converted to Christianity, and specifically those who converted to Catholicism; their treatment by Islamists and the authorities, including state protection (2008-2011)- http://www.ecoi.net/local_link/210724/316524_en.html

⁶⁹Constitution of Morocco-http://www.ancl-radc.org.za/sites/default/files/morocco_eng.pdf , general provisions,article 3

⁷⁰Constitution of Morocco-http://www.ancl-radc.org.za/sites/default/files/morocco_eng.pdf , general provisions,article 5

⁷¹Auswaiges Amt:Marokko/landessprachen, oktober 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

⁷²HRC:Report of the Independent Expert in th field of cultural rights, Farid Shaheed,2.maj 2012.- http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346758105_g1213378-cr-add2.pdf str 3

⁷³CIA Facktbok:: Morocco/people and society,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

⁷⁴US DOS: Country background of Morocco/people , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁷⁵HRC:Report of the Independent Expert in th field of cultural rights/general context, Farid Shaheed,2.maj 2012.- http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1346758105_g1213378-cr-add2.pdf

⁷⁶ Wikipedia:Morocco/languages- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁷⁷ Ethnologue:Languages of the World/ Tarifit- <http://www.ethnologue.com/country/MA/languages> , pristupljeno 2.avgusta 2013.

⁷⁸ Ethnologue:Languages of the World/ Tarifit- <http://www.ethnologue.com/country/MA/languages> , pristupljeno 2.avgusta 2013.

⁷⁹Auswaiges Amt:Marokko/landessprachen, oktober 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

⁸⁰US DOS: Country background of Morocco/people , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁸¹ Wikipedia:Morocco/languages- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁸² Wikipedia:Morocco/languages- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁸³USDOS: Country background of Morocco/people , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁸⁴ Wikipedia:Morocco/languages- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

Tokom osamdesetih godina XX veka Maroko je sproveo ekonomске reforme. Od preuzimanja trona od strane kralja Muhameda VI 1999.godine, Maroko je uspostavio ekonomiju sa stabilnim tržišnim rastom, niskom inflacijom i generalnom otplatom državnih dugova.^{85 86 87 88}

Ključni ekonomski sektori Maroka su poljoprivreda, turizam, tekstilna industrija, izrada polugotovih proizvoda. Maroko je 2006.godine zaključio bilateralni trgovinski sporazum sa Sjedinjenim Američkim Državama,⁸⁹ i za sada je jedina afrička država koja je potpisala takav sporazum.^{90 91 92}

Grane privrede koje beleže najveći rast u Maroku su turizam,⁹³ telekomunikacije, informacione tehnologije i proizvodnja tekstila.^{94 95} Na bitan doprinos ekonomiji Maroka utiče i poljoprivreda koja umnogome zavisi od vremenskih prilika u zemlji, pre svega od padavina.⁹⁶

Maroko ima drugi najveći bruto društveni proizvod među arapskim zemljama koje nisu izvoznice nafte.⁹⁷ Najveći pojedinačni doprinos marokanskoj ekonomiji daju poljoprivreda, turizam, fosfati, kao i ribolov.^{98 99} Sa druge strane problem za zemlju predstavljaju visoke cene uvoznih dobara, naročito cene nafte, kao i nestabilnost i nepredvidljivost kišnih padavina, koje dovode ili do suša ili do poplava što pogađa poljoprivredu. Glavni ekonomski partner, a ujedno i najveći investitor Maroka je Francuska.¹⁰⁰

Potencijal razvoja Maroka je što ima dobro kvalifikovanu radnu snagu, većina marokanaca govori dva ili više jezika.¹⁰²

Maroko je jedan od najvećih proizvođača hašiša na svetu. Pošiljke hašiša su usmerene uglavnom na zemlje zapadne Evrope.^{103 104 105} Takođe Maroko je tranzitna tačka preko koje ide

⁸⁵ CIA Factbook:: Morocco/economy,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

⁸⁶ The World Bank:Morocco overview/ context,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

⁸⁷ US DOS: Country background of Morocco/economy , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁸⁸ Countries of the world: Morocco economy 2012/ overview, 6.mart 2012.-
http://www.theodora.com/wfbcurrent/morocco/morocco_economy.html

⁸⁹ USDOS: Country background of Morocco/economy , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁹⁰ CIA: Morocco/economy,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

⁹¹ Countries of the world: Morocco economy 2012/ overview, 6.mart 2012.-
http://www.theodora.com/wfbcurrent/morocco/morocco_economy.html

⁹² Index mundi:Economy oMorocco-http://www.indexmundi.com/morocco/economy_profile.html , pristupljeno 15.decembra 2012.

⁹³ The Heritage Foundation: 2012 index of economic freedom, Morocco/background-
<http://www.heritage.org/index/country/morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁹⁴ Wikipedia:Morocco/economy- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁹⁵ Infoplease:Morocco/ Economy- <http://www.infoplease.com/encyclopedia/world/morocco-country-africa-economy.html> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁹⁶ Wikipedia:Morocco/economy- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁹⁷ Wikipedia: Economy of Morocco- http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Morocco , pristupljeno 12.decembra 2012.

⁹⁸ Wikipedia:Morocco/economy- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

⁹⁹ US DOS: Country background of Morocco/economy , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹⁰⁰ Wikipedia: Economy of Morocco- http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Morocco , pristupljeno 12.decembra 2012.

¹⁰¹ US DOS: Country background of Morocco/economy , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹⁰² Look Lex : Morocco/economy-<http://looklex.com/e.o/morocco.economy.htm> , pristupljeno 15.decembra 2012.

¹⁰³ Infoplease:Morocco/ Economy- <http://www.infoplease.com/encyclopedia/world/morocco-country-africa-economy.html> , pristupljeno 8.decembra 2012.

¹⁰⁴ CIA Factbook:: Morocco/transnational issues,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹⁰⁵ Wikipedia:Morocco/narcotics- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

transfer kokaina iz Južne Amerike.^{106 107 108 109} Maroko je takođe jedan od najvećih svetskih izvoznika i proizvođača fosfora.^{110 111}

Uprkos velikom ekonomskom rastu marokanske ekonomije u zemlji je prisutna velika stopa nezaposlenosti i siromaštva.^{112 113 114} Stopa nezaposlenosti u 2011.godini iznosila je oko 9%.^{115 116}

Ekonomski izazovi sa kojima se suočava marokanska Vlada odnose se na borbu protiv korupcije i smanjivanje državnih troškova.^{117 118 119 120}

Zvanična valuta Maroka je marokanski dirham (MAD).^{121 122 123} Dirham izdaje Al-Magrib banka, centralna banka Maroka.¹²⁴ Marokanski dirham se takođe koristi i na teritoriji Zapadne Sahare.^{125 126} Jedan marokanski dirham (MAD) iznosi 0.089 eura (EUR). Jedan marokanski dirham iznosi 0.11 američkih dolara (USD).¹²⁷

Istorijsko politički razvoj

---

¹⁰⁶CIA Fackbook:: Morocco/transnational issues,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹⁰⁷Countries of the world: Morocco transnational issues 2012, 6.mart 2012.-
http://www.theodora.com/wfbcurent/morocco/morocco_issues.html

¹⁰⁸Wikipedia:Morocco/narcotics- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

¹⁰⁹Index mundi:Economy oMorocco-http://www.indexmundi.com/morocco/economy_profile.html , pristupljeno 15.decembra 2012.

¹¹⁰The Heritage Foundation: 2012 index of economic freedom, Morocco/background-
<http://www.heritage.org/index/country/morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

¹¹¹Wikipedia:Morocco/economy- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

¹¹²CIA: Morocco/economy,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹¹³ICTS: Special Update report: Terrorism in North, West and Central Africa: From 9/11 to the Arab Spring, januar 2012.-
<https://www.cimicweb.org/cmo/medbasin/Documents/North%20Africa/Security/2012-special-update-report-full-report-terroris-in-africa-from-9-11-to-arab-spring-icts-potomac-2feb2012.pdf> , str 18

¹¹⁴Index mundi:Economy oMorocco-http://www.indexmundi.com/morocco/economy_profile.html , pristupljeno 15.decembra 2012.

¹¹⁵US DOS: Country background of Morocco/economy , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹¹⁶Wikipedia: Economy of Morocco- http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Morocco , pristupljeno 12.decembra 2012.

¹¹⁷CIA Fackbook:: Morocco/economy,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹¹⁸African Economic Outlook:Morocco, 22 juna 2012.-<http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/north-africa/morocco/>

¹¹⁹Countries of the world: Morocco economy 2012/ overview, 6.mart 2012.-
http://www.theodora.com/wfbcurent/morocco/morocco_economy.html

¹²⁰Index mundi:Economy oMorocco-http://www.indexmundi.com/morocco/economy_profile.html , pristupljeno 15.decembra 2012.

¹²¹Auswaiges Amt:MarokkoWahrung, oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

¹²²Wikipedia:Morocco/economy- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

¹²³Fact Monster:Morocco/Kogdom of Morocco- <http://www.factmonster.com/ipka/A0107800.html> , pristupljeno 11.decembra 2012.

¹²⁴Wikipedia: Bank Al_Maghrib- http://en.wikipedia.org/wiki/Bank_Al-Maghrib , pristupljeno 11.decembar 2012.

¹²⁵Student of the World: Western Sahara/Economy-
http://www.studentsoftheworld.info/pageinfo_pays.php3?Pays=SAH&Opt=economy , pristupljeno 12.decembra 2012.

¹²⁶Wikipedia: Economy of Western Sahara- http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Western_Sahara , pristupljeno 12.decembra 2012.

¹²⁷XA Currency converter: Moroccan Dirham -

<http://www.xe.com/currencyconverter/convert/?Amount=1&From=USD&To=MAD> , konvertovanje na dan 6.avgust 2013.

Dinastija Alaoulite, kojoj pripada i današnja kraljevska porodica, vlada Marokom od 17 veka.^{128 129 130}

Španija je okupirala severni Maroko 1860.godine i vladala je njime pola veka sve do 1912.godine kada je Francuska po odredbama ugovora iz Fesa postavila protektorat nad Marokom.^{131 132 133} Borba za nezavisnost Maroka od francuskog protektorata uspešno je okončana 1956.godine,¹³⁴ kada su i neke od teritorija koje su bile pod upravom Španije pripale novoosnovanoj državi Maroku.^{135 136 137}

Maroko je stekao nezavisnost 1956.godine nakon četiri decenije francuske vladavine. Prvi vladar posle sticanja nezavisnosti bio je kralj Mohamed V koji je vladao Marokom do svoje smrti 1961.godine.^{138 139 140}

Kralja Mohamed V je 1961. godine nasledio njegov sin Hassan II koji je vladao zemljom do 1999.godine. Za vreme njegove vladavine hiljade političkih protivnika je uhapšeno, mučeno, ubijeno ili nestalo.^{141 142} Poslednjih godina Hasanove vladavine došlo je do blagog poboljšanja političkih prava u Maroku,^{143 144} nekoliko političkih zatvorenika je oslobođeno, počelo je objavljivanje nezavisnih novina, i 1997.godine je uspostavljen novi dvodomni parlament.¹⁴⁵

Osama bin Laden, tadašnji lider terorističke organizacije Al Kaida, je februara 2003.godine svrstao Maroko među “opresivne, nepravedne i otpadničke zemlje” koje robuju Americi, te stoga “moraju biti kvalifikovane za oslobođenje”.^{146 147} Po nekim tumačenima istraživača ovo je povezano sa terorističkim napadom u Kazablanci koji je usledio par meseci posle.¹⁴⁸

---

¹²⁸CIA: Morocco/ Introduction,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹²⁹US DOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹³⁰Index Mundi: Morocco/Background-<http://www.indexmundi.com/morocco/background.html> , pristupljeno 15.decembra 2012.

¹³¹US DOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹³²CIA Fackbook:: Morocco/ Introduction,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹³³BBC News: Moroocco profile, 28.maj 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14121438>

¹³⁴Freedom House:Morocco/ 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹³⁵CIA Fackbook:: Morocco/ Introduction,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

¹³⁶US DOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹³⁷Index Mundi: Morocco/Background-<http://www.indexmundi.com/morocco/background.html> , pristupljeno 15.decembra 2012.

¹³⁸Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹³⁹BBC News: Moroocco profile, 28.maj 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14121438>

¹⁴⁰US DOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹⁴¹Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁴²BBC News: Moroocco profile, 28.maj 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14121438>

¹⁴³Alert Net: Morocco/country snapsho- <http://www.trust.org/alertnet/country-profiles/morocco> , pristupljeno 4.decembra 2012.

¹⁴⁴US DOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.-
<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

¹⁴⁵Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁴⁶CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 7

¹⁴⁷Country Today: Morocco s history- <https://sites.google.com/site/morrocoshistorycom/country-today> , pristupljeno 5.decembra 2012.

¹⁴⁸CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 7

U samoubilačkim napadima dvanaest bombaša samoubica u gradu Kazablanci koji se desio 16.maja 2003.godine oko 45 ljudi je poginulo.^{149 150 151 152} Bombaši samoubice su organizovali više simultanih napada na jevrejsko groblje, belgijski konzulat i španski restoran u gradu Kazablanci.¹⁵³ Posle ovog događaja Vlada Maroka je posvetila veliku pažnju borbi protiv terorizma.^{154 155} Vlasti Maroka su na napad odgovorili donošenjem strogog antiterorističkog zakona, ali on se u praksi naknadno koristio za procesuiranje nenesilnih kraljevih protivnika i kritičara vlasti.¹⁵⁶ Svake godine veliki broj hapšenja u Maroku je povezan sa borbom protiv terorizma, što vlasti Maroka često zloupotrebljavaju i na taj način hapse političke protivnike.¹⁵⁷

Takođe, 2003.godine je usvojen i Zakon o migracijama (Migartion Act), sa ciljem borbe protiv priliva ilegalnih migranata iz podsaharske Afrike.^{158 159 160} Ovim zakonom obuhvaćeni su uslovi ulaska i boravka inostranih državljana u Maroku, i mere protiv migranata koji su ilegalno ušli u zemlju.^{161 162} Međunarodna zajednica je kritikovala ovaj zakon prvenstveno jer su propisane strožije kazne za migrante koji ilegalno uđu na teritoriju Maroka, između ostalog dug vremenski period pritvaranja ilegalnih migranata (prijavljeni su slučajevi pritvaranja ilegalnih migranta više od jedne godine).¹⁶³

Kralj Muhamed je 2004.godine osnovao Komisiju za pravičnost i pomirenje (IER-Equity and Reconciliation Commission), sa zadatkom da ispita sve zloupotrebe ljudskih prava koje su se dešavale u periodu od 1956.godine do 1999.godine,^{164 165} uz obezbeđivanje obeštećenja za žrtve.^{166 167} Naime u tom periodu hiljade političkih protivnika tadašnjeg kralja, Muhameda V je uhapšeno, mučeno, ubijeno ili nestalo.^{168 169} Komisijom je predsedavao bivši politički zatvorenik, a suđenja su bila javna, otvorena za javnost.¹⁷⁰ Svoj poslednji izveštaj

¹⁴⁹BBC News: Casablanca bombing suspect arrested by German police, 30. oktobar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-20147622>

¹⁵⁰ CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 7

¹⁵¹ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁵²Wikipedia: 2003 Casablanca bombings-http://en.wikipedia.org/wiki/2003_Casablanca_bombings , pristupljeno 15.deembra 2012.

¹⁵³Wikipedia: 2003 Casablanca bombings-http://en.wikipedia.org/wiki/2003_Casablanca_bombings , pristupljeno 15.deembra 2012.

¹⁵⁴OSAC: Morocco 2012- Crime and Safety reports/ political violence, 3.novembar 2012.-<https://www.osac.gov/Pages/ContentReportDetails.aspx?cid=12151>

¹⁵⁵Wikipedia: 2003 Casablanca bombings/ response-http://en.wikipedia.org/wiki/2003_Casablanca_bombings , pristupljeno 15.deembra 2012.

¹⁵⁶ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁵⁷OSAC: Morocco 2012- Crime and Safety reports/ political violence, 3.novembar 2012.-<https://www.osac.gov/Pages/ContentReportDetails.aspx?cid=12151>

¹⁵⁸ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁵⁹CARIM: Migration Profil:Morocco novembar 2009.-http://www.carim.org/public/migrationprofiles/MP_Morocco_EN.pdf , str 3- pristupljeno 15.decembra 2012.

¹⁶⁰Global Detention Project: Morocco Detention Profile-<http://www.globaldetentionproject.org/countries/africa/morocco/introduction.html>, poslednje ažuriranje april 2011.

¹⁶¹CARIM: Migration Profil:Morocco novembar 2009.-http://www.carim.org/public/migrationprofiles/MP_Morocco_EN.pdf , str 3- pristupljeno 15.decembra 2012.

¹⁶²Global Detention Project: Morocco detention profile-<http://www.globaldetentionproject.org/countries/africa/morocco/introduction.html> , pristupljeno 28.jul 2013.

¹⁶³Global Detention Project: Morocco detention profile-<http://www.globaldetentionproject.org/countries/africa/morocco/introduction.html> , pristupljeno 28.jul 2013.

¹⁶⁴BBC News: Morocco profile/overview, 28.maj 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14121438>

¹⁶⁵Morocco on the move: Morocco is committed to Protecting Human Rights 2012.-https://moroccoonthemove.files.wordpress.com/2012/03/fs_moroccoprotectinghumanrights10january2012.pdf

¹⁶⁶ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁶⁷ICTJ: Morocco/Background: A gradual Process/ The equity and Reconciliation Commission-<http://ictj.org/our-work/regions-and-countries/morocco> , pristupljeno 15.decembra 2012.

¹⁶⁸ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁶⁹BBC News: Morocco profile, 28.maj 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14121438>

¹⁷⁰ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

komisija je podnela 2006.godine zajedno sa nizom preporuka za pravosudne i institucije kako bi se sprečile buduće zloupotrebe.¹⁷¹

Kritičari Komisije za pravičnost i pomirenje su ukazali da nisu kažnjeni oni koji su zloupotrebljavali ljudska prava, a da preporuke koje je Komisija iznela ne dovode do nekih većih strukturnih promena. Vlasti Maroka su netolerantne na naknadne diskusije o bivšim zloupotrebama. Sud u Rabatu je u junu 2008.godine zabranio privatnom dnevnom listu Al-Jarida al-Qula da objavljuje svedočenja sa kojima komisija radi.¹⁷² Komisija je iznela procenu za obeštećenje oko 10 000 ljudi koji su ubijeni nestali ili primorani da napuste zemlju.¹⁷³

Vlada Maroka je iznela podatak po kome je od 2004.godine do kraja 2011.godine obezbedila obeštećenje za oko 25 442 porodica žrtava koje su nestale u periodu od 1956.godine do 1999.godine. Obeštećenje je omogućeno u vidu novčane nadoknade, zdravstvene zaštite, zaposlenja ili obezbeđivanja treninga za stručno osposobljavanje.¹⁷⁴

Maroko se često posmatra kao izuzetak u odnosu na okolne zemlje koje je zahvatio talas pobuna početkom 2011.godine nazvan „Arapsko proleće“.^{175 176} Brz uspeh protesta u rušenju autoritarnih režima koji su započeli u Tunisu i Egiptu je inspirisao slične pokrete u okolnim arapskim državama.¹⁷⁷ Zajedničko za sve pobune u ovim zemljama je da su svi bili upereni protiv autoritarnih režima, represivnog državnog i bezbednosnog aparata i smanjivanja socijalnih nejednakosti.¹⁷⁸

Nasuprot očekivanjima, režim u Maroku je opstao uprkos regionalnim nemirima, što se objašnjava najavljenim političkim reformama koje je kralj Muhamed VI obećao nakon izbijanja pobune početkom februara 2011.godine.^{179 180 181}

Velike demonstracije u gradovima Maroka su održane 20.februara 2011.godine na kojima u građani Maroka tražili sprovođene demokratsko političkih reformi,^{182 183 184} i borbu protiv raširene korupcije u zemlji.^{185 186 187} Protestanti iz Maroka su tražili povećanje političkih i

---

¹⁷¹ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁷² Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁷³ BBC News: Morocco profile/overview 28.maj 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14121438>

¹⁷⁴ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/disappearance, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

¹⁷⁵ German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.-http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf, str 1

¹⁷⁶ ICTS: Special Update report: Terrorism in North, West and Central Africa: From 9/11 to the Arab Spring, januar 2012.-<https://www.cimicweb.org/cmo/medbasin/Documents/North%20Africa/Security/2012-special-update-report-full-report-terroris-in-africa-from-9-11-to-arab-spring-icts-potomac-2feb2012.pdf>, str 17

¹⁷⁷ German Institute for International and Security Affairs: Politik und Gesellschaft einzelner Lander, septembar 2012.-<http://www.swp-berlin.org/de/swp-themendossiers/umbruch-in-der-arabischen-welt/politik-und-gesellschaft-einzeln-laender.html#c4311>

¹⁷⁸ German Institute for International and Security Affairs: Politik und Gesellschaft einzelner Lander, septembar 2012.-<http://www.swp-berlin.org/de/swp-themendossiers/umbruch-in-der-arabischen-welt/politik-und-gesellschaft-einzeln-laender.html#c4311>

¹⁷⁹ German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.-http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf, str 1

¹⁸⁰ ICTS: Special Update report: Terrorism in North, West and Central Africa: From 9/11 to the Arab Spring, januar 2012.-<https://www.cimicweb.org/cmo/medbasin/Documents/North%20Africa/Security/2012-special-update-report-full-report-terroris-in-africa-from-9-11-to-arab-spring-icts-potomac-2feb2012.pdf>, str 17

¹⁸¹ The World Bank:Morocco overview,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

¹⁸² Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

¹⁸³ Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ background,-<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

¹⁸⁴ German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.-http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf, str 1

¹⁸⁵ FIDH: Morocco (2010-2011), 24 januar 2012.-<http://www.fidh.org/MOROCCO-2010-2011>

građanskih prava, zatim povćanje građanskih sloboda, uvođenje demokratije, okonćanje korupcije i suzbijanje politićke represije.^{188 189 190 191} Takođe, pozivali su i na rešavanje pitanja stanovanja, problema nezposlenosti,¹⁹² i zašтите prava radnika.¹⁹³

Protestanti u Maroku su se organizovali u pokret nazvan 20. februar (February 20 Movemet), podnoseći zahteve za uvođenje reformi.^{194 195 196 197} Demonstracije koje je ovaj pokret oragnizovao tokom 2011. godine bile su većinom mirne i odobrne od strane države.¹⁹⁸ Pokret 20. februar odbio je da prizna reformisani Ustav iz 2011.godine, i nastavili su da sporadićno organizuju proteste, iako u mnogo manjem broju.¹⁹⁹

Kralj Maroka, Muhamed VI, je osnovao komisiju za nacrt revizije ustavnih odredbi koje su usvojene na referendumu u julu 2011.godine.^{200 201 202 203} Na referendumu doržanom u julu 2011.godine je 98% izašlih glasalo za novi Ustav.²⁰⁴

Parlamentarni izbori u Maroku su održani u novembru 2011.godine i na njima je pobedu odnela opoziciona islamistićka partija Pravde i razvoja (Justice and Development party).^{205 206} Za premijera je imenovan Abdelilah Benkirane.^{207 208 209}

Protesi širom Maroka su nastavljeni i u 2012.godini, desetine hiljada ljudi je protestvovalo u gradu Kazablanka 27.maja 2012.godine optužujući vladu Maroka za nedovoljno sprovođenja obećanih reformi.^{210 211}

---

¹⁸⁶HRW:Morocco:Contested Confessions Used to imprison Protesters, 17.septembar 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/09/17/morocco-contested-confessions-used-imprison-protesters>

¹⁸⁷ The World Bank:Morocco overview,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

¹⁸⁸ German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.- http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf , str 1

¹⁸⁹FIDH: Morocco (2010-2011), 24 januar 2012.-<http://www.fidh.org/MOROCCO-2010-2011>

¹⁹⁰HRW:Morocco:Contested Confessions Used to imprison Protesters, 17.septembar 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/09/17/morocco-contested-confessions-used-imprison-protesters>

¹⁹¹Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ ,- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

¹⁹² CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 3

¹⁹³ German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.- http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf , str 1

¹⁹⁴ Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ ,- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

¹⁹⁵ SWP: Protest, revolt and regime change in the Arab World, februar 2012.- http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2012_RP06_ass.pdf#page=11 str 31

¹⁹⁶ Infoplease:Morocco/ Arab spring protests reach Morocco- <http://www.infoplease.com/ipa/A0107800.html?pageno=5> , pristupljeno 8.decembra 2012.

¹⁹⁷ CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 3

¹⁹⁸Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ ,- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

¹⁹⁹ CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 3

²⁰⁰ Freedom House:Morocco/ 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

²⁰¹German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.- http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf , str 2

²⁰² HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

²⁰³Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/background ,- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

²⁰⁴CRS: Morocco: Current Issues,jun 2012.-<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 1

²⁰⁵CIA Fackbook:: Morocco/ Introduction,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁰⁶ The World Bank:Morocco overview/ context,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

²⁰⁷ Freedom House:Morocco/ 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

²⁰⁸ Encyclopedia Britanica: Morocco: Year in Review 2011- <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1807344/Morocco-Year-In-Review-2011#ref1124863> , pristupljeno 27.novembra 2012.

²⁰⁹ The World Bank:Morocco overview/context,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

Zapadna Sahara

Teritorija Zapadne Sahare je sporna u međunarodnom pravu.^{212 213 214} Zvanična stav Vlade Maroka je da je teritorija Zapadne Sahare od 1963.godine integrisani deo Maroka.^{215 216}

Zavnični status Zapadne Sahare u međunarodnim krugovima je da je ona teritorija koja nije prošla proces dekolonizacije, i teritorija koja nema svoju upravu.²¹⁷ Ujedinjene nacije ne priznaju ni marokanski ni POLISARIO (POLISARIO front je skraćenica od Popular Front for the Liberation of Saqiat al Hamra and Rio de Oro (Narodni front za oslobođenje Saguie el Hamre i Rio de Ora)) suverenitet nad ovom teritorijom.^{218 219} Kao pokušaj rešavanja pitanja statusa Zapadne Sahare, Ujedinjene nacije su 29. aprila 1991.godine osnovale misiju Ujedinjenih nacija za sprovođenje referenduma na teritoriji Zapadne Sahare (United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara-MINURSO), međutim ova misija nije uspela da sprovede referendum o statusu Zapadne Sahare do kraja 2012.godine .^{220 221}

Kralj Maroka Hassan II je novembra 1975.godine mobilizovao oko 350 000 nenaoružanih marokanskih građana u pohodu koji je poznat kao Zeleni marš (Green March) na Zapadnu Saharu.^{222 223 224} Marš je organizovan sa ciljem demonstriranja moći Maroka i osnaživanja u pregovorima oko teritorije Zapadne Sahare.²²⁵ Maroko svoje pretenzije nad teritorijom Zapadne Sahare bazira na istorijskom podatku o dugogodišnjoj lojalnosti pripadnika plemena Saharci (Saharawis), koji naseljavaju teritoriju Zapadne Sahare

---

²¹⁰ Radio Free Europe/radio Liberty: In Morocco, Tens of thousand protest against Government, 28.maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/218087/324745_en.html

²¹¹ Wikipedia:2011-2012- Moroccan protests/ 2012- http://en.wikipedia.org/wiki/2011%E2%80%932012_Moroccan_protests , pristupljeno 15.decembra 2012.

²¹² CIA Fackbook:: Morocco/government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²¹³ Auswaiges Amt:Marokko/Verwaltungsstruktur, oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

²¹⁴ Index Mundi:Morocco administrative divisions, 26 jul 2012.- http://www.indexmundi.com/morocco/administrative_divisions.html

²¹⁵ CIA Fackbook:: Morocco/government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²¹⁶ Index Mundi:Morocco/Government-Administrative division- http://www.indexmundi.com/morocco/administrative_divisions.html , pristupljeno 15.decembra 2012.

²¹⁷ Wikipedia: Political status of Western Sahara- http://en.wikipedia.org/wiki/Political_status_of_Western_Sahara , pristupljeno 17.novembra 2012.

²¹⁸ CRS: Morocco:Current Issues, 20.jul 2012.-<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 13

²¹⁹ Wikipedia: Political status of Western Sahara- http://en.wikipedia.org/wiki/Political_status_of_Western_Sahara , pristupljeno 17.novembra 2012.

²²⁰ Wikipedia: Political status of Western Sahara- http://en.wikipedia.org/wiki/Political_status_of_Western_Sahara , pristupljeno 17.novembra 2012.

²²¹ CRS: Morocco:Current Issues, 20.jul 2012.-<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 12

²²² US DOS: Country background of Morocco/western Sahara , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

²²³ CRS: Western Sahara, Alex Arieff - 5 april 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS20962.pdf> , str 1

²²⁴ Wikipedia: Green march/The gren march- http://en.wikipedia.org/wiki/Green_March , pristupljeno 15.decembra 2012.

²²⁵ US DOS: Country background of Morocco/western Sahara , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

marokanskom sultanu.^{226 227} POLISARIO navodi da zastupa interese i zahteve Saharaca, stanovnika Zapadne Sahare i njihovu težnju za nezavisnošću.²²⁸

POLISARIO je političko militantna organizacija koja se bori za nezavisnost bivše španske kolonije Zapadne Sahare koja se nalazi pod upravom Maroka.^{229 230} Front je većinom sačinjen od starosedelačkih nomadskih plemena grupe Saharavi (Saharawis). Front je nastao maja 1973.godine iz pobune protiv španskog upravljanja Zapadnom Saharom.^{231 232} Nakon španskog povlačenja upravu nad ovim prostorom su delili Maroko i Mauritanija do 1976.godine. POLISARIO je nastao u Mauritaniji, a 1976.godine je bazu prebacio u Alžir, koji je Frontu ponudio organizacionu i vojnu pomoć.^{233 234}

Mauritanija je zaključila mir sa POLISARIOM 1979.godine, nakon čega je Maroko jednostrano anektirao celu teritoriju Zapadne Sahare.^{235 236 237} Maroko je tokom osamedesetih godina XX veka na teritoriji Zapadne Sahare izgradio “ berm“,²³⁸ zemljane barijere u dužini od 2 000 km kao odbrambeni zid od gerilskih napada POLISARIO fronta.^{239 240 241} Ovaj zid koji je izgradio Maroko je ogradio zapadne i severne delove teritorije Zapadne Sahare i na taj način je obezbednio kontrolisanje dve trećine teritorije Zapadne Sahare od strane Maroka. POLISARIO front kontroliše samo delove na jugoistoku Zapadne Sahare, i na severoistoku oko gradova Al Farciya i Tfarity.^{242 243}

POLISARIO front je 1991.godine doneo novi demokratski Ustav za Saharsku Arapsku Demokratsku Republiku, i prihvatio mirovni predlog Ujedinjenih nacija o održavanju referenduma o samopredeljenju.^{244 245 246} Pokušaji održavanja referenduma su bili neuspešni, i

²²⁶US DOS: Country background of Morocco/Western Sahara , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

²²⁷Wikipedia: Green March/The Moroccan arguments for sovereignty- http://en.wikipedia.org/wiki/Green_March , pristupljeno 15.decembra 2012.

²²⁸US DOS: Country background of Morocco/Western Sahara , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

²²⁹Wikipedia: oPlitical status of Western Sahara/ Kingdom of Morocco- http://en.wikipedia.org/wiki/Political_status_of_Western_Sahara , pristupljeno 17.novembra 2012.

²³⁰BBC News: Morocco profile/Timeline-, 19.septembar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14123260>

²³¹US DOS: Country background of Morocco/Western Sahara , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

²³²Wikipedia: Political status of Western Sahara/ polisarrio front/ Sahawi Arab Democratic Republic- http://en.wikipedia.org/wiki/Political_status_of_Western_Sahara , pristupljeno 17.novembra 2012.

²³³ Wikipedia: Political status of Western Sahara/ polisarrio front/ Sahawi Arab Democratic Republic- http://en.wikipedia.org/wiki/Political_status_of_Western_Sahara , pristupljeno 17.novembra 2012.

²³⁴BBC News: Morocco profile/Timeline-, 19.septembar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14123260>

²³⁵CIA Fackbook:: Morocco/ Introduction,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²³⁶ Infoplease:Morocco/ Moroccos occupation of Western Sahara- <http://www.infoplease.com/ipa/A0107800.html?pageno=4> , pristupljeno 8.decembra 2012.

²³⁷ Congressional Research Service: Western Sahara, Alex Arieff - 5 april 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS20962.pdf> , str 1

²³⁸ Congressional Research Service: Western Sahara, Alex Arieff - 5 april 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS20962.pdf> , str 1

²³⁹Encyclopedia Britannica:Polisarrio Front-<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/467416/Polisarrio-Front> , pristupljeno 27.novembar 2012.

²⁴⁰ Wikipedia: Polisario front/Moroccan wall stalemates the war- https://en.wikipedia.org/wiki/Polisarrio_Front , pristupljeno 9.avgust 2013.

²⁴¹ Africa: western Sahara/demands for indenpendence- <http://www.africa.com/western-sahara> , pristupljeno 9.avgust 2013.

²⁴² Wikipedia: Polisario front/Moroccan wall stalemates the war- https://en.wikipedia.org/wiki/Polisarrio_Front , pristupljeno 9.avgust 2013.

²⁴³ Africa: western Sahara/regions- <http://www.africa.com/western-sahara> , pristupljeno 9.avgust 2013.

²⁴⁴Encyclopedia Britannica:Polisarrio Front-<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/467416/Polisarrio-Front> , pristupljeno 27.novembar 2012.

²⁴⁵ CRS: Western Sahara, Alex Arieff - 5 april 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS20962.pdf> , str 1

on još uvek nije sproveden, te samim tim ni Ustav koji je doneo POLISARIO front se ne primenjuje.^{247 248} Tokom 2000.godine Maroko je odbio zahtev za održavanje referenduma i ponudio autonomiju za Zapadnu Saharu unutar Maroka.²⁴⁹

Osma runda pregovora između Vlade Maroka i POLISARIO fronta je održana tokom jula 2011.godine, gde su obe strane zadržale svoje prethodne zahteve, Vlada Maroka koja je insistirala na davanju veće autonomije teritoriji Zapadne Sahare, a POLISARIO front je zadržao svoje zahteve održavanje referenduma o samoopredeljenju.²⁵⁰ Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija je 27.aprila 2011.godine obnovio mandat misije UN za održavanje referenduma u zapadnoj Sahari, međutim ova misija ne uključuje nadgledanje i zaštitu ljudskih prava na teritoriji Zapadne Sahare.²⁵¹

Odnosi između Maroka i Alžira su i dalje napeti,^{252 253} prvenstveno zbog alžirskog podržavanja POLISARIO fronta po pitanju Zapadne Sahare.^{254 255} Granica između Maroka i Alžira je zatvorena i postoji velika sumnja da se preko nje vrši krijumčarenje i delovanje militantnih grupa.^{256 257 258} Granica između Maroka i Alžira zatvorena je od 1994.godine nakon što je Maroko optužio Alžir za podražavanje terorističkih grupa koje su izvele teroristički napad u Marakešu 1994.godine, u kojem je poginulo dvoje ljudi.^{259 260} Alžir je 2012.godine odbio zahtev za otvaranjem granica između dve zemlje.^{261 262}

Političko-pravni sistem

---

²⁴⁶ Infoplease:Morocco/ Moroccos occupation of Western Sahara- <http://www.infoplease.com/ipa/A0107800.html?pageno=4> , pristupljeno 8.decembra 2012.

²⁴⁷Encyclopedia Britanica:Polisario Front-<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/467416/Polisario-Front> , pristupljeno 27.novembar 2012.

²⁴⁸ Infoplease:Morocco/ Moroccos occupation of Western Sahara- <http://www.infoplease.com/ipa/A0107800.html?pageno=4> , pristupljeno 8.decembra 2012.

²⁴⁹Wikipedia: Green March/the Madrid accords-http://en.wikipedia.org/wiki/Green_March , pristupljeno 15.decembra 2012.

²⁵⁰ Encyclopedia Britanica: Morocco:Year in Review 2011- <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1807344/Morocco-Year-In-Review-2011#ref1124863> , pristupljeno 27.novembra 2012.

²⁵¹Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/overview , - <http://www.amnesty.org/en/region/morocccowestern-sahara/report-2012>

²⁵²ICTS: Special Update report: Terrorism in North, West and Central Africa: From 9/11 to the Arab Spring, januar 2012.- <https://www.cimicweb.org/cmo/medbasin/Documents/North%20Africa/Security/2012-special-update-report-full-report-terrorisim-in-africa-from-9-11-to-arab-spring-icts-potomac-2feb2012.pdf> , str 18

²⁵³Encyclopedia Britanica: Morocco:Year in Review 2011- <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1807344/Morocco-Year-In-Review-2011#ref1124863> , pristupljeno 27.novembra 2012.

²⁵⁴ICTS: Special Update report: Terrorism inNorth, West and Central Africa: From 9/11 to the Arab Spring, januar 2012.- <https://www.cimicweb.org/cmo/medbasin/Documents/North%20Africa/Security/2012-special-update-report-full-report-terrorisim-in-africa-from-9-11-to-arab-spring-icts-potomac-2feb2012.pdf> , str 18

²⁵⁵CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.-<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , summary

²⁵⁶ICTS: Special Update report: Terrorism inNorth, West and Central Africa: From 9/11 to the Arab Spring, januar 2012.- <https://www.cimicweb.org/cmo/medbasin/Documents/North%20Africa/Security/2012-special-update-report-full-report-terrorisim-in-africa-from-9-11-to-arab-spring-icts-potomac-2feb2012.pdf> , str 18

²⁵⁷CIA: Morocco/transnational issues,14. novembar 2012.-<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁵⁸Countries of the world: Morocco economy 2012/ overview, 6.mart 2012.- http://www.theodora.com/wfbcurrent/morocco/morocco_economy.html

²⁵⁹Wikipedia: Alegria-Morocco relations- http://en.wikipedia.org/wiki/Algeria%E2%80%93Morocco_relations ,pristupljeno 15.decembra 2012.

²⁶⁰China Economic net: Reopening border between Morocco, Alegria requires deeper examination minister, 27.mart 2012.- http://en.ce.cn/World/Africa/201203/27/t20120327_23193309.shtml

²⁶¹Encyclopedia Britanica: Morocco:Year in Review 2011- <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1807344/Morocco-Year-In-Review-2011#ref1124863> , pristupljeno 27.novembra 2012.

²⁶²Congressional Research Service: Algeria - Current Issues/Morocco, January 18, 2012 - <http://fpc.state.gov/documents/organization/183737.pdf>

Pravni sistem Maroka zasniva se na građanskim zakonima baziranim jednim delom na francuskom zakonodavstvu, a drugim na islamske zakone.²⁶³

Maroko je ustavna monarhija,^{264 265} na čijem čelu se nalazi kralj Muhamed VI.^{266 267 268} Ustav Maroka je usvojen 1972.godine, a u julu 2011.godine na referendumu su usvojene ustavne reforme, kojima je formalno umanjena kraljeva moć.²⁶⁹ Ali i po reformisanom Ustavu iz 2011.godine kralj je zadržao ovlašćenje da raspusti Parlament i da razreši članove ministarskog kabineta.^{270 271 272 273}

Prema reformisanom Ustavu iz jula 2011.godine, zadržane su odredbe kojima kralj ostaje najviši verski autoritet u zemlji (the Commander of Morocco faithful), tačnije da kralj ima poslednju reč u vezi sa verskim pitanjima.²⁷⁴ Takođe kralj je ostao šef Vrhovnog Saveta (Ulama), predsedava Vrhovnim pravosudnim organom, a takođe i novosnovanim Vrhovnim bezbednosnim savetom, čime kontoliše vojsku, bezbednosne snage i obaveštajnu služu.^{275 276 277} Ukratko, ustavnom revizijom je predviđeno da stvarna snaga ostaje u rukama kralja.^{278 279 280}

Neke od reformi koje su uvedene novim Ustavom iz 2011.godine odnose se na odredbu da se novi premijer više neće birati kraljevim proglasom, već će biti izabran od strane glasača na izborima.^{281 282} Takođe novi Ustav priznaje pravo na slobodu izražavanja i održavanja demonstracija. U Ustavu su uključena i univerzalna ljudska prava kao što su pravo na jednakost polova i održavanje slobodnih i fer izbora.^{283 284 285} Novi Ustav priznaje Amazigh,

---

²⁶³CIA Factbook: Morocco/ Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁶⁴USDOS: Country background of Morocco/ , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

²⁶⁵ Alert Net: Morocco/country snapsho- <http://www.trust.org/alertnet/country-profiles/morocco> , pristupljeno 4.decembra 2012.

²⁶⁶CIA Factbook:: Morocco/ Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁶⁷Auswaiges Amt:Marokko/regierungsform, oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

²⁶⁸Bundesamt für Migration und Flüchtlinge: Country fact sheet Morocco, jun 2012.-http://www.bamf.de/SharedDocs/MILo-DB/EN/Rueckkehrfoerderung/Laenderinformationen/Informationsblaetter/cfs-marokko-download-englisch.pdf?__blob=publicationFile , str 3

²⁶⁹CIA Factbook:: Morocco/ Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁷⁰Freedom House:Morocco 2012/political rights and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

²⁷¹US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 - Morocco, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

²⁷²Wikipedia:Morocco- <http://en.wikipedia.org/wiki/Morocco> , pristupljeno 8.decembra 2012.

²⁷³CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 1

²⁷⁴USDOS: Country background of Morocco/history , 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

²⁷⁵German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.-http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf , str 2

²⁷⁶Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ background , -<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

²⁷⁷CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 1

²⁷⁸German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.-http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf , str 2

²⁷⁹CIA Factbook:: Morocco/ Introduction,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁸⁰Index Mundi:Morocco /background-<http://www.indexmundi.com/morocco/background.html> , pristupljeno 15.decembra 2012.

²⁸¹Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/background , -<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

²⁸²German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.-http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf , str 2

²⁸³Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/background , -<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

berberski jezik kao zvaničan jezik,²⁸⁶ i zabranjuje torturu, nehumano ili ponižavajuće kažnjavanje, proizvoljno hapšenje i prisilne nestanke. Takođe obavezuje nadležne organe da privedenu osobu obaveste o razlozima hapšenja, uz uvažavanje principa prezumpcije nevinosti (svako je nevin dok se ne dokaže suprotno), i pravo na pravično suđenje.²⁸⁷

Izvršnu vlast u Maroku vrši Savet ministara na čelu sa premijerom. Prema novom Ustavu iz 2011.godine premijer se bira na parlamentarnim izborima, bez direktnog kraljevog uticaja.^{288 289} Novi Ustav po prvi put u marokanskoj istoriji propisuje da se premijer bira iz stranke koja je na parlamentarnim izborima osvojila najviše glasova.^{290 291}

Za premijera Maroka 29.novembra 2011.godine je izabran Abdelilah Benkirane.^{292 293}

294

Zakonodavnu vlast u Maroku vrši dvodomni (bikameralni) Parlament.^{295 296 297}

Gornji dom Parlamenta Maroka je Veće savetnika (Chamber of Counselors), ima 270 mesta^{298 299} i čine ga članovi izabrani indirektno iz redova profesionalnih organizacija, radničkih sindikata ili lokalnih odbora.³⁰⁰ Jedna trećina članova bira se na svake tri godine, a ostali na period od devet godina.^{301 302} Poslednji izbori za Gornji dom su održani 3.oktobra 2009.godine.³⁰³

---

²⁸⁴German Institute for International and Security Affairs: Averting a Moroccan Revolution, septembar 2012.- http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2012C30_alsaden.pdf , str 2

²⁸⁵Congressional Research Service.Morocco:Current issues, 20.decembar 2011.- <http://fpc.state.gov/documents/organization/180685.pdf> , str 5

²⁸⁶CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 1

²⁸⁷HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

²⁸⁸CIA Fackbook:: Morocco/Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁸⁹The World Bank:Morocco overview,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

²⁹⁰The World Bank:Morocco overview,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

²⁹¹HRC: Report of the working Group on the issue of discrimination against women in law and in practice/ context, 19.jun 2012.-http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1340620283_a-hrc-20-28-add1-en.pdf

²⁹²Bundesamt fur Migration und Fluchlinge: Country fact sheet Morocco, jun 2012.-http://www.bamf.de/SharedDocs/MILO-DB/EN/Rueckkehrfoerderung/Laenderinformationen/Informationsblaetter/cfs-marokko-download-englisch.pdf?__blob=publicationFile , str 3

²⁹³HRC: Report of the working Group on the issue of discrimination against women in law and in practice/ context, 19.jun 2012.-http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1340620283_a-hrc-20-28-add1-en.pdf

²⁹⁴SWP: Protest, revolt and regime change in the Arab World, februar 2012.- http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2012_RP06_ass.pdf#page=11 str 32

²⁹⁵Auswaiges Amt:Marokko/parlament, oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

²⁹⁶CIA Fackbook:: Morocco/Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

²⁹⁷Bundesamt fur Migration und Fluchlinge: Country fact sheet Morocco, jun 2012.-http://www.bamf.de/SharedDocs/MILO-DB/EN/Rueckkehrfoerderung/Laenderinformationen/Informationsblaetter/cfs-marokko-download-englisch.pdf?__blob=publicationFile , str 3

²⁹⁸Auswaiges Amt:Marokko/parlament, oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

²⁹⁹CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 5

³⁰⁰US DOS: Country background of Morocco/government and political conditions, 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

³⁰¹CIA Fackbook:: Morocco/Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

³⁰²CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 5

³⁰³CIA Fackbook:: Morocco/Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

Donji dom ili Predstavnički dom (Chamber of Representatives), ima 395 mesta i članovi se biraju neposredno na narodnim izborima na period od 5 godine.^{304 305 306} Poslednji izbori za Donji dom su održani 25. novembra 2011.godine,^{307 308} i na njima je pobjedu odnela partija Pravde i razvoja, partija sa umereno islamističkom ideologijom.^{309 310 311}

Sudstvo je kao treća grana vlasti prema Ustavu Maroka propisano kao nezavisno grana vlasti, nezavisna od izvršne i zakonodavne vlasti.³¹² Vrhovni sud vrši reviziju pravnih akata koje usvoji Skupština.³¹³

Ustavnim reformama iz 2011.godine formalno su proširena prava premijera,³¹⁴ i garantovana je nezavisnost Visokog saveta sudstva.^{315 316 317}

Bezbednosna situacija

Kao najveći bezbednosni problem u Maroku se pojavljuje veliki broj terorističkih ćelija koje se nalaze širom zemlje.³¹⁸

Od 2003.godine i terorističkog napada u gradu Kazablanci kada je poginulo 45 ljudi, u Maroku je razbijeno oko 70 terorističkih jedinica. Uprkos tome i dalje se javljaju brojni teroristički napadi.³¹⁹

Vlada Maroka je objavila da su bezbednosne snage Maroka tokom oktobra 2012.godine razbile terorističku ćeliju koja je planirala da uspostavi kamp za obuku terorista u predelu Rif planina, koje se nalaze na severu Maroka.^{320 321 322 323} Policija je krajem oktobra

³⁰⁴CIA Faktbook:: Morocco/Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

³⁰⁵Auswaiges Amt:Marokko/parlament, oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

³⁰⁶CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 5

³⁰⁷CIA Faktbook:: Morocco/Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

³⁰⁸Auswaiges Amt:Marokko/parlament, oktobar 2012.-<http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Laender/Marokko.html>

³⁰⁹The World Bank:Morocco overview,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

³¹⁰Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ , -
<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

³¹¹CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 2

³¹²Bundesamt für Migration und Flüchtlinge: Country fact sheet Morocco, jun 2012.-http://www.bamf.de/SharedDocs/MILO-DB/EN/Rueckkehrfoerderung/Laenderinformationen/Informationsblaetter/cfs-marokko-download-englisch.pdf?__blob=publicationFile , str 3

³¹³CIA Faktbook: Morocco/ Government,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

³¹⁴SWP: Protest, revolt and regime change in the Arab World, februar 2012.- http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/research_papers/2012_RP06_ass.pdf#page=11 str 32

³¹⁵FIDH: Morocco (2010-2011)/ Continued harassment of defenders denouncing human rights violations in Western Sahara, 24 januar 2012.-<http://www.fidh.org/MOROCCO-2010-2011>

³¹⁶The World Bank:Morocco overview,oktobar 2012.- <http://www.worldbank.org/en/country/morocco/overview>

³¹⁷Congressional Research Service:Morocco:Current issues/ summary, 20.decembar 2011.-
<http://fpc.state.gov/documents/organization/180685.pdf>

³¹⁸CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 6

³¹⁹Magharebia:Morocco dismantles terrorist network, 8 maj 2012.-
http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/features/2012/05/08/feature-01

³²⁰BBC News: Morocco dismantles terrorist cell, 1.novembar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-20121101>

³²¹Magharebia:Moroccoimprisons three terrorists, 9.novembar 2012.-
http://magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/newsbriefs/general/2012/11/09/newsbrief-03

2012.godine uhapsila devet navodnih terorista od kojih je zaplenila nekolicinu predmeta uključujući i crnu zastavu koja simbolizuje Al Kaidu.^{324 325 326 327}

Neposredno pre ovog hapšenja policija je takođe tokom oktobra 2012.godine u blizini Rabata, koji se nalazi na severozapadu Maroka uhapsila dvojicu militantnih islamista.^{328 329 330}

331

Takođe, tokom čitave 2011 i 2012.godine bezbednosne snage Maroka su vršile hapšenja navodnih terorista. Vlada Maroka je u maju 2012.godine uhapsila nepoznati broj navodnih terorista za koje se sumnja da pripadaju terorističkoj organizaciji Pokret muhadžedina u Maroku (Mujahideen Movement in Morocco) koja je navodno sporovodila svoje operacije u nekoliko gradova širom Maroka.^{332 333} Pokret Muhadžedina u Maroku nastao je 1975.godine i ovoj organizaciji se osim trgovine oružjem pripisuju i brojni napadi na teritoriji Maroka.³³⁴

Bezbednosne snage Maroka su u januaru 2011.godine uhapsile 27 članova terorističke grupe Al Kaida na islamskom Magrebu, grupe povezane sa Al-Kaidom koja im svoj ogranak u zemljama Magreba (Al Quida in Islamic Maghreb -AQIM).³³⁵ Prema izveštajima koje je iznelo Ministarstvo unutrašnjih poslova Maroka, ova grupa je nagomilavala oružje na teritoriji Zapadne Sahare, sa ciljem izvođenja terorističkih i samoubilačkih napada protiv marokanskih i međunarodnih bezbednosnih službi.³³⁶

Tokom septembra 2011.godine marokanske bezbednosne službe su uhapsile tri člana grupe nazvane Batar eskadrila „Battar Sqadron“, koji su planirali da dobiju obuku od članova AQIM, na teritoriji van Maroka, nakon toga se vrate u zemlju i izvode terorističke napade

---

³²²Your Middle East:Morocco arrests nine-member „terrorist cell“, 1.novembar 2012.- http://www.yourmiddleeast.com/news/morocco-arrests-ninemember-terrorist-cell_10693

³²³Meryland Coordination and analysis center:Morocco dismantles terrorist cell, 2.novembar 2012.- <http://www.mcac.maryland.gov/newsroom/TerrorismNews/date/2012/11/2>

³²⁴BBC News: Morocco dismantles terrorist cell, 1.novembar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-20121109>

³²⁵Magharebia:Moroccoimprisons three terrorists, 9.novembar 2012.- http://magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/newsbriefs/general/2012/11/09/newsbrief-03

³²⁶Your Middle East:Morocco arrests nine-member „terrorist cell“, 1.novembar 2012.- http://www.yourmiddleeast.com/news/morocco-arrests-ninemember-terrorist-cell_10693

³²⁷Meryland Coordination and analysis center:Morocco dismantles terrorist cell, 2.novembar 2012.- <http://www.mcac.maryland.gov/newsroom/TerrorismNews/date/2012/11/2>

³²⁸BBC News: Morocco dismantles terrorist cell, 1.novembar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-20121109>

³²⁹Magharebia:Moroccoimprisons three terrorists, 9.novembar 2012.- http://magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/newsbriefs/general/2012/11/09/newsbrief-03

³³⁰Your Middle East:Morocco arrests nine-member „terrorist cell“, 1.novembar 2012.- http://www.yourmiddleeast.com/news/morocco-arrests-ninemember-terrorist-cell_10693

³³¹Meryland Coordination and analysis center:Morocco dismantles terrorist cel, 2.novembar 2012.- <http://www.mcac.maryland.gov/newsroom/TerrorismNews/date/2012/11/2>

³³²Morocco World News: MOrocco: Fifteen individuals arrested since dismantling terrorist network last Saturday, 12.maj 2012.- <http://www.morocoworldnews.com/2012/05/39370/morocco-fifteen-individuals-arrested-since-dismantling-terrorist-network-last-saturday/>

³³³Magharebia:Morocco dismantles terrorist network, 8 maj 2012.- http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/features/2012/05/08/feature-01

³³⁴Magharebia:Morocco dismantles terrorist network, 8 maj 2012.- http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/features/2012/05/08/feature-01

³³⁵US Departmentof State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/legislaion and Law Enforcement, 31 jul 2012. -http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

³³⁶US Departmentof State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/legislaion and Law Enforcement, 31 jul 2012. -http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

uperene protiv „Zapada“.^{337 338 339} Ova grupa je tesno saradivala sa članovima Al Kaide u Iraku, Somaliji, Siriji i Turskoj.^{340 341 342}

Tokom aprila 2011.godine Sud za terorističke akte, osudio je četvoricu ljudi na po dvadeset godina zatvora, a trojicu na po deset godina zatvora, zbog planiranja sprovođenja terorističkih napada u Maroku, i slanja ekstremista u Avganistan, Irak i Somaliju.³⁴³

Uprkos kontinuiranoj borbi marokanskih vlasti protiv terorističkih organizacija i tokom 2011.godine su se dešavali teroristički napadi od kojih se najveći dogodio u gradu Marakešu, aprila 2011.godine, kada je 17 ljudi je ubijeno,^{344 345} a oko 20 je ranjeno.^{346 347 348} Međutim, niko nije preuzeo odgovornost za ovaj napad.^{349 350}

Maroko je jedna od zemalja osnivača Globalnog foruma za borbu protiv terorizma (Global Counterterrorism Forum GCTF).³⁵¹ Iako su i Alžir i Maroko članice GCTF i Trans-saharskog partnerstva za borbu protiv terorizma, nivo bilateralne saradnje u borbi protiv terorizma između ove dve zemlje se nie popravio prethodnih godina. Politička neslaganja oko statusa teritorije Zapadne Sahare i dalje predstavljaju prepreku za razvijanje saradnje između dve zemlje, pa i o pitanju borbe protiv terorizma.³⁵²

Ljudska prava

Najznačanija kršenja ljudskih prava sa kojima se suočavaju građani Maroka su nemogućnost građana da utiču na donošenje i promenu ustavnih odredbi o državnom uređenju, arbitrarna hapšenja i korupcija koja je prisutna u svim sferama vlasti.^{353 354}

---

³³⁷US Department of State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/legislation and Law Enforcement, 31 jul 2012. -http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

³³⁸Middle east online.Al-Qaida plans Morocco expansion,Europe attacks,27.septembar 2011.- <http://www.middle-east-online.com/english/?id=48262>

³³⁹News 24: morocco breaks up Al Quida-linked cells,24 septembar 2011.godine-
<http://m.news24.com/news24/Africa/News/Morocco-breaks-up-Qaeda-linked-cells-20110923>

³⁴⁰US Department of State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/legislation and Law Enforcement, 31 jul 2012. -http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

³⁴¹News 24: Morocco breaks up Al Quida-linked cells,24 septembar 2011.godine-
<http://m.news24.com/news24/Africa/News/Morocco-breaks-up-Qaeda-linked-cells-20110923>

³⁴²Middle east online.Al-Quida plans Morocco expansion,Europe attacks,27.septembar 2011.- <http://www.middle-east-online.com/english/?id=48262>

³⁴³US Department of State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/legislation and Law Enforcement, 31 jul 2012. -http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

³⁴⁴BBC News: Casablanca bombing suspect arrested by German police, 30. oktobar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-20147622>

³⁴⁵CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 6

³⁴⁶Freedom House:Morocco/ 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

³⁴⁷HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/Terrorism and Counterterrorism.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

³⁴⁸US Department of State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/overview, 31 jul 2012. -
http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

³⁴⁹HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/Terrorism and Counterterrorism.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

³⁵⁰BBC News: Morocco dismantles terrorist cell, 1.novembar 2012.-<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-20172518>

³⁵¹US Department of State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/regional and international cooperation, 31 jul 2012. -http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

³⁵²US Department of State: Country Report on Terrorism 2011 - Chapter 2 – Morocco/regional and international cooperation, 31 jul 2012. -http://www.ecoi.net/local_link/224743/332328_en.html

³⁵³US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 - Morocco, 24. maj 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁵⁴CRS: Morocco: Current issues, 20.jul 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 8

Bezbedonosne snage Maroka su koristile prekomernu silu protiv demonstranata u toku 2011.godine,³⁵⁵ rezultujući tim desetine povređenih i bar četiri smrtna slučaja.^{356 357} Još neke od povreda ljudskih prava ogledaju se u postojanju torture i drugih zloupotreba od strane bezbednosnih snaga Maroka, tajni pritvorski centri, loši uslovi u zatvorima, ograničavanje slobode okupljanja, i ograničavanje slobode govora i štampe.^{358 359} I dalje postoje primeri mučenja i zlostavljanja zatvorenika u Maroku.³⁶⁰

Kritičari monarhije i državnih institucija i dalje se suočavaju sa krivičnim gonjenjem i zatvorskim kaznama, kao i aktivisti za nezavisnost teritorije Zapadne Sahare.³⁶¹

Zloupotrebe od strane državnih organa:

Bezbednosne službe u Maroku su sačinjene od nekoliko policija i paramilitarnih organizacija kojima se preklapaju ovlašćenja. Nacionalna policija je odgovorna za unutrašnje sprovođenje unutrašnjih zakona i pod nadležnošću je Ministarstva unutrašnjih poslova. Kraljeva žandaremija je pod nadležnošću Ministarstva odbrane i odgovorna je za sprovođenje zakona u ruralnim oblastima i na državnim autoputevima.³⁶²

U policijskim organima je zastupljena nekažnjivost i korupcija, što smanjuje efikasnost njenog rada.³⁶³

Sudovi retko obezbeđuju građanima pravična suđenja u slučajevima sa političkim konotacijama i ne procesuiraju navodno nasilje političkim zatvorenicima. Sudije redovno ignorišu zahteve za medicinskim pregledima ljudi koji se žale da su bili mučeni, odbijaju da pozovu svedoke odbrane, i sude optuženima po očigledno iznuđenih priznanja.³⁶⁴

Ministarstvo pravde Maroka je u avgustu 2010.godine suspendovalo sudiju Džafra Hassoun sa mesta predsednika Upravnog suda u Markešu, nakon čega je u decembru 2010.godine izbačen iz članstva u Visokom savetu sudstva, pod optužbom za otkrivanje tajnih podataka Visokog saveta sudstva jednim dnevnim novinama. On je negirao optužbe i naveo da su optužbe protiv njega podignute zbog njegovog nezavisnog i nepristrasnog suđenja, kao za suđenje iz 2009.godine kada je poništio rezultate lokalnih izbora u Marekšu na kojim je pobedio gradonačelnik odan monarhiji.³⁶⁵

---

³⁵⁵Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara-
<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

³⁵⁶ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 - Morocco, 24. maj 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁵⁷ CRS: Morocco:Current issues, 20.jul 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 8

³⁵⁸ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 - Morocco, 24. maj 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁵⁹ CRS: Morocco:Current issues, 20.jul 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 8

³⁶⁰Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara-
<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

³⁶¹Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara-
<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

³⁶²US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/role of police and security apparatus, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁶³US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/role of police and security apparatus, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁶⁴HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/Police conduct and the criminal justice system.-
<http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

³⁶⁵HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/Police conduct and the criminal justice system.-
<http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

Nekoliko mirnih protestanata i boraca za ljudska prava je tokom 2011.godine bilo izloženo maltretiranju i represiji, a nekoliko članova organizacija koja se bave zaštitom ljudskih prava je arbitrarno uhapšeno nakon što su ukazali na problem korupcije ili problema sa kršenjem ljudskih prava u Maroku tokom 2011.godine.³⁶⁶

Iako smanjenog intenziteta, zloupotrebe ljudskih prava u Maroku su se i tokom 2011.godine dešavale.³⁶⁷ Vlasti Maroka i njeni službenici su počinili nezakonita i arbitrarna ubistva tokom 2011.godine.³⁶⁸ Prvog dana protesta 20. februara 2011.godine poginulo je pet protestanata.³⁶⁹ Njihova ugljenisana tela nađena su u blizini severnog grada Al-Hoceima.³⁷¹ Njihove porodice insistiraju da su bezbednose snage Maroka odgovorne za njihovu smrt.³⁷²

Uslovi u zatvorima:

Uslovi u zatvorima u Maroku su loši i generalno ne zadovoljavaju međunarodne standarde.³⁷³ Zatvori su prenatrpani i odlikuju ih slabi higijenski uslovi. Tokom 2011. godine Vlada Maroka je otvorila sedam novih zatvora sa ciljem smanjenja problema prenatrpanosti i poboljšanja zatvorskih uslova.³⁷⁵

Tokom 2011.godine nevladine organizacije koje deluju u Maroku, Partije pravde i razvoja, i članovi pokreta 20. februar su pokrenuli kampanju za razotkrivanje i zatvaranje navodnog tajnog zatvora u Temari, malom gradu na severozapadu Maroka, u blizini Rabata. Međutim, zvanični organi Maroka su negirali postojanje zatvorskog kompleksa.³⁷⁶

Stotine navodnih terorista uhapšenih posle terorističkog napada u Kazablaci 2003.godine su ostali u pritvoru i tokom 2011.godine. Mnogi od njih su držani u tajnim pritvorima i podvrgnuti torturi i lošem tretmanu a nakon toga im je suđeno u procesima koji nisu bili fer i pravični.³⁷⁸ Hapšenja navodnih terorista su se nastavila i tokom 2011.godine

³⁶⁶FIDH: Morocco (2010-2011), 24 januar 2012.-<http://www.fidh.org/MOROCCO-2010-2011>

³⁶⁷ Freedom House:Morocco/overview, 2012, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

³⁶⁸US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/role of police and security apparatus, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁶⁹Middle east online:Morocco NGOs launch campaign to free jailed activists, 7.decembra 2012.-<http://www.middle-east-online.com/english/?id=55970>

³⁷⁰USDOS: Country background of Morocco/people, 12.mart 2012.-<http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

³⁷¹Middle east online:Morocco NGOs launch campaign to free jailed activists, 7.decembra 2012.-<http://www.middle-east-online.com/english/?id=55970>

³⁷²Middle east online:Morocco NGOs launch campaign to free jailed activists, 7.decembra 2012.-<http://www.middle-east-online.com/english/?id=55970>

³⁷³ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ prison and detention center condition, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁷⁴ CRS: Morocco:Curent issues, 20.jul 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf>, str 8

³⁷⁵ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ prison and detention center condition, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁷⁶US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/disappearance, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁷⁷ Wikipedia: Temaera interrogation centre- http://en.wikipedia.org/wiki/Temara_interrogation_centre, špristupljeno 7.decembra 2012.

³⁷⁸ HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/ freedom of Assembly, Association and Expression.-<http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

³⁷⁹Congressional Research Service.Morocco:Curent issues, 20.decembar 2011.-<http://fpc.state.gov/documents/organization/180685.pdf>, str 2

od kojih je većina osuđena i zatvorena pod optužbom za pripadanje terorističkoj organizaciji Al Kaida na islamskom Magrebu (AQIM).³⁸⁰

Postoje izveštaji o maltretiranju pritvorenika u Maroku prilikom sprovođenja istražnog procesa.^{381 382} Mlađi zatvorenici trpe zloupotrebe od strane starijih zatvorenika i zatvorskih čuvara. Procenjuje se da se oko 6000 dece mlađe od 20 godina tokom 2011.godine nalazi u zatvorima širom Maroka.³⁸³

Žene se drže u posebnim zatvorima odvojene od muškaraca i ženski zatvori su generalno u boljim uslovima i manje su pretrpani.³⁸⁴

Vlada Maroka dozvoljava humanitarnim organizacijama koje obezbeđuju društvene, obrazovne i verske usluge ulazak u zatvorske jedinice. Ne postoje izveštaji o tome da je zatvorenicima bilo onemogućavano da parktikuju svoju religiju tokom 2011.godine.³⁸⁵

Iako marokanski zakoni i dalje sadrže odredbu smrtne kazne, ona nije sprovedena od 1990.godine.³⁸⁶

Verske slobode:

Ustav Maroka i drugi zakoni štite verske slobode, ali u praksi vlasti restriktivno ograničavaju verske slobode u određenim slučajevima. Vlada nije pokazala trend napretka u zaštiti prava verskih sloboda.³⁸⁷ Ustav Maroka iz 2011.godine propisuje da je islam službena religija Maroka,^{388 389} kralj je glavni verski pogalvar (commander of the believers –amir al mumineen), i branilac vere (defender of the faith-addin).³⁹⁰

Dobrovoljan prelazak iz jedne u drugu veru u Maroku nije delo koje je kažnjivo zakonom.^{391 392}

Zakoni dozvoljavaju muslimanima sunitima prozelateizam - nasilno preobraćanje članova drugih religijskih grupa u islam, ali je zakonom zabranjen prozelateizam sunita

---

³⁸⁰ HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/Terrorism and Contterterrorism.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

³⁸¹ UN News Centre: Morocco must do more o eradicate torture, says UN rights expert, 24 septembar 2012.- <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42968&Cr=Morocco&Cr1=#.UMy3xm9X3UZ>

³⁸² ICTJ: Morocco must do more to eradicate torture, says UN expert, 23.septembar 2012.-<http://ictj.org/news/morocco-must-do-more-eradicate-torture-says-un-rights-expert>

³⁸³ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prision and detention center condition, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁸⁴ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prision and detention center condition, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁸⁵ US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prision and detention center condition, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

³⁸⁶ HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/Terrorism and Contterterrorism.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

³⁸⁷ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁸⁸ Constitution of Morocco-http://www.ancl-radc.org.za/sites/default/files/morocco_eng.pdf , general provisions

³⁸⁹ European centre for law and justice: Univerzal periodic review, may jun 2012/ rekligios freedom in Morocco- <http://eclj.org/PDF/ECLJ-UPR-Morocco-November-2011.pdf> , str 2

³⁹⁰ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁹¹ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁹² European centre for law and justice: Univerzal periodic review, may jun 2012/ rekligios freedom in Morocco- <http://eclj.org/PDF/ECLJ-UPR-Morocco-November-2011.pdf> , str 2

muslimana od strane drugih verskih grupa.³⁹³ ³⁹⁴ Vlasti Maroka nastavljaju da ograničavaju distribuciju materijala sa nemuslimanskim sadržajem, kao i neke muslimanske sadržaje koji ne slede maliki sunitski ogranak islama, kojeg se pridržava monarhijau Maroku.³⁹⁵

Vlada Maroka nastavlja da prati aktivnosti verskih grupa i postavlja ograničenja ukoliko proceni da njihove aktivnosti prelaze okvir dozvoljenih političkih i verskih prava.³⁹⁶

Svi građani, uključujući i članove Parlamenta koji uživaju imunitet, mogu biti krivično gonjeni za izražavanje mišljenja koje je u suprotnosti sa odredbama islama ili ukoliko izvrše povredu islama.³⁹⁷

Postoje primeri o socijalnoj diskriminaciji zasnovanoj na verskoj osnovi, verskoj pripadnosti ili praktikovanju određene vere, većinom uprenih protiv ljudi koji se ne pridržavaju melikia - obreda sunitskih muslimana.³⁹⁸

Proterivanje stranih hrišćana koje se dogodilo 2010.godine dovelo je od povećanja pritiska na hrišćanske zajednice tokom 2011. i 2012.godine.³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ Naime, početkom marta 2010.godine oko 70 hrišćana, većinom inostranih radnika, je proterano iz Maroka. Kao razlog proterivanja hrišćana marokanske vlasti su navele da su oni navodno širili propagandu sa ciljem da lokalne Marokance prebace u hrišćanstvo.⁴⁰² ⁴⁰³ Vlada Maroka nadgleda registrovanje stranih hrišćanskih doseljenika i sastanke njihovih lidera ali se ne meša u sprovođenje njihovih aktivnosti. Neki od hrišćana su prijavili povećanje nadzora od marta 2010.godine.⁴⁰⁴

Neki od marokanskih hrišćana su prijavili da se maltretiranje od strane policijskih službenika prema njima povećalo tokom 2011.godine.⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶

Iako ne postoje zvanični izveštaji koji ukazuju na postojanje sistemske diskriminacije protiv pripadnika verskih manjina u pružanju i obezbeđivanju usluga javnih službi, neki od marokanskih hrišćana su prijavili maltretiranje od strane policijskih službenika i dok su na dužnosti i van nje. Neki od hrišćana su prijavili slučajeve redovnog godišnjeg registrovanja

---

³⁹³ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁹⁴ CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 10

³⁹⁵ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁹⁶ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁹⁷ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁹⁸ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

³⁹⁹ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁴⁰⁰ CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 10

⁴⁰¹ European centre for law and justice: Univerzal periodic review, may jun 2012/ rekligous freedom in Morocco- <http://eclj.org/PDF/ECLJ-UPR-Morocco-November-2011.pdf> , str 5

⁴⁰² Religious Liberty Monitoring: Morocco: Up to 70 foreign Cristians expelled, 14.mart 2010.- <http://elizabethkendal.blogspot.com/2010/03/morocco-up-to-70-foreign-christians.html>

⁴⁰³ European centre for law and justice: Univerzal periodic review, may jun 2012/ rekligous freedom in Morocco- <http://eclj.org/PDF/ECLJ-UPR-Morocco-November-2011.pdf> , str 5

⁴⁰⁴ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁴⁰⁵ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁴⁰⁶ European centre for law and justice: Univerzal periodic review, may jun 2012/ rekligous freedom in Morocco- <http://eclj.org/PDF/ECLJ-UPR-Morocco-November-2011.pdf> , str 4

preostalih hrišćana i hapšenja i maltretiranja onih koji su ostali hrićani. Maltretiranje i registrovanje preostalih hrišćana se često odražava kroz pozive telefonom ili kućne posete, od strane lokalnih policijskih službenika, dok ponekada uključuje i privođenje na informativni razgovor u policijskoj stanici.⁴⁰⁷

Marokancima koji su prešli hrišćanstvo je zabranjeno da ulaze u zvanične hrišćanske crkve koje su u Maroku namenjene strancima.⁴⁰⁸

Iako u Maroku ima mali broj vernika koji se pridržavaju šiitskog ogranka islama ne postoji nijedna šiitska džamija u Maroku.⁴⁰⁹

Dečiji rad:

Po zakonu, minimalno godište za zaposlenje u bilo kom sektoru u Maroku iznosi 15 godina.⁴¹⁰ Međutim, deca u Maroku su uključena prvenstveno u poljoprivredne i kućne radove.⁴¹¹

Devojčice se u Maroku eksploatišu, zlostavljaju ili prisiljavaju na dugotrajan rad za jako malu novčanu naknadu.⁴¹² ⁴¹³ Devojčice, neke stare i samo osam godina, trpe fizičko zlostavljanje i zaposlene su na slabo plaćenim kućnim poslovima. Deca kućni radnici, od kojih većinu čine devojčice, rade po 12 sati dnevno, sedam dana u nedelji za platu od 11 dolara mesečno. Neke od ovih devojčica su prijavile fizičko i verbalno zlostavljanje od strane svojih poslodavaca,⁴¹⁴ uz uskraćivanje prava na obrazovanje, a ponekad i uskraćivanje adekvatne ishrane.⁴¹⁵

Devojčice su prijavila da su ih poslodavci udarali rukama, kaiševima, plastičnim cevima. Neke od njih su prijavile i seksualno zlostavljanje ili uvredu od strane svojih poslodavaca.⁴¹⁶

Većina ove dece dolazi iz siromašnih ruralnih regija,⁴¹⁷ koje su često prevarene od strane posrednika u zapošljavanju i prihvataju posao u zabludi o svojim uslovima rada.⁴¹⁸

---

⁴⁰⁷ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁴⁰⁸ Immigration and Refugee Board of Canada: General situation of Muslims who converted to Christianity, and specifically those who converted to Catholicism; their treatment by Islamists and the authorities, including state protection (2008-2011)- http://www.ecoi.net/local_link/210724/316524_en.html

⁴⁰⁹ US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁴¹⁰US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prohibition of child labor and minimum age for employment, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴¹¹USDOS Labors berou of international labor affairs 2011,26 septembar 2012.- <http://www.dol.gov/ilab/programs/ocft/2011TDA.pdf>, str 425

⁴¹²USDOS Labors berou of international labor affairs 2011,26 septembar 2012.- <http://www.dol.gov/ilab/programs/ocft/2011TDA.pdf>, str 425

⁴¹³HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴¹⁴US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prohibition of child labor and minimum age for employment, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴¹⁵HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴¹⁶HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴¹⁷US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prohibition of child labor and minimum age for employment, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

U skoro svim slučajevima roditelji pregovaraju sa poslodavcem ili posrednikom i roditelji primaju naknadu za dečji rad.^{419 420} Prosečna plata koju dobijaju deca zaposlena na kućnim poslovima iznosi 61 dolar (545 dirhama) mesečno, što je manje od jedne četvrtine minimalnih mesečnih primanja u industrijskom sektoru u Maroku.⁴²¹

Maroko je preuzeo neke korake u smanjenju dečjeg rada, ali treba da unapredi sprovođenje zakonske regulative i zaštite dece koja rade na kućnim poslovima.⁴²² Ali Vlada Maroka nedovoljno radi na striktnom sprovođenju zakona vezanog za dečji rad posebno vezanog za zabranu kućnog rada dece mlađe od 15 godina. Vlada treba da unapredi mehanizam utvrđivanja godišta dece i njihovo oduzimanje od poslodavca i nadgledanje radnih uslova za decu od 15 do 17 godina.⁴²³ Jedan od neostataka je što radni inspektori nemaju ovlašćenje da ulaze na privatne posede što sprečava identifikovanje dece koja su zaposlena.⁴²⁴ Takođe retka su krivična gonjenja poslodavaca prijavljenih za fizičko zlostavljanje dece radnika, i retko se naplaćuju kazne predviđene za zapošljavanje dece ispod 15 godina na kućnim poslovima.^{426 427}

Zakon u Maroku je predvideo da radna sedmica traje najviše 44 radna sata, ali ovaj zakon nije obuhvatio kućni rad. Neka od dece su prijavili da su radili preko 100 sati sedmično, a manje od pola ih je dobijalo jedan slobodan dan sedmično.⁴²⁸

Deca ne pohađaju školu dok su zaposleni na kućnim poslovima.⁴²⁹ U ruralnim predelima Maroka samo 40 do 50 % dece završi osnovno obrazovanje.⁴³⁰

Deca, kućni radnici često nisu upoznata sa mehanizmom za njihovu zaštitu i sami učestvuju u lobiranju i zapošljavanju nove dece.⁴³¹

Prema statistikama koje je iznela marokanska Vlada broj dece zaposlene dece ispod 15 godina u svim sektorima iznosi oko 123 000 dece, koliko se procenjuje da ih je bilo zaposleno 2011.godine.^{432 433}

---

⁴¹⁸HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴¹⁹US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prohibition of child labor amd minimum age for employment, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴²⁰HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴²¹HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴²²HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴²³HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴²⁴US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prohibition of child labor amd minimum age for employment, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴²⁵HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴²⁶HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴²⁷US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prohibition of child labor amd minimum age for employment, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴²⁸HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴²⁹HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴³⁰Travel State.Gov: Morocco country specific information/country description, 16.decembar 2012.-
http://travel.state.gov/travel/cis_pa_tw/cis/cis_975.html#page

⁴³¹HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco,15.novembar 2012.-
http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

Iako je Maroko tokom 2011.godine izglasao usvajanje Konvencije o kućnim radnicima (Domestic Workers Convention), Parlament ga još uvek nije ratifikovao. Konvencija je usvojena na insistiranje Vlade a pravnu snagu stiče 2013.godine.⁴³⁴

Žene:

Iako novi Ustav iz 2011.godine garantuje jednake prava za žene, i dalje je zadržana odredba koja diskriminiše žene u oblasti naslednog prava,⁴³⁵ i u mogućnosti muškarca da se jednostrano razvede od svoje žene.⁴³⁶

Po zakonu koji je donesen 2009.godine uvedena su veća prava za žene, između ostalog mogućnost da se razvedu bez saglasnosti muža.⁴³⁷ Žena može zatražiti razvod zbog razloga kao što su šetno ponašanje muža, kao što su napuštanje, nemogućnosti da obezbedi finansijska sredstva za održavanje porodice ili fizičko zlostavljanje.⁴³⁹ Međutim, za dokazivanje tvrdnje fizičkog zlostavljanja od strane muža, žena mora da dovede dva svedoka.⁴⁴⁰

Maroko ima jedan od najrigoroznijih zakona u vezi sa abortusom, koji je jedino dozvoljen u prvih šest sedmica trudnoće i to samo u slučajevima ugroženosti psihičkog ili fizičkog zdravlja ili života žene, i uz saglasnost supruga.⁴⁴¹ Abortus nije dozvoljen čak ni u slučajevima silovanja ili incesta.⁴⁴²

Usled ovakvih zabrana, prema procenama koje je iznela Vlada Maroka svakog dana se izvrši između 600 i 800 ilegalnih abortusa. U slučajevima ilegalnih abortusa, koji se obavljaju kod kuće, žene rizikuju svoje zdravlje.⁴⁴³

---

⁴³²HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco, 15. novembar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴³³US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/prohibition of children labor and minimum age for employment, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴³⁴HRW: lonely servitude, child domestic labor in Morocco, 15. novembar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/231210/339672_en.html

⁴³⁵HRC: Report of the Working Group on the issue of discrimination against women in law and practice, mission in Morocco, 19. jun 2012.- http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-28-Add1_en.pdf, str 6

⁴³⁶HRW - Human Rights Watch: World Report 2012/Womens rights, 22. januar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/208788/314437_en.html

⁴³⁷Wikipedia: Human rights in Morocco/Women and family- http://en.wikipedia.org/wiki/Human_rights_in_Morocco

⁴³⁸HRC: Report of the Working Group on the issue of discrimination against women in law and practice, mission in Morocco, 19. jun 2012.- http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-28-Add1_en.pdf, str 6

⁴³⁹HRC: Report of the Working Group on the issue of discrimination against women in law and practice, mission in Morocco, 19. jun 2012.- http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-28-Add1_en.pdf, str 6

⁴⁴⁰HRC: Report of the Working Group on the issue of discrimination against women in law and practice, mission in Morocco, 19. jun 2012.- http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-28-Add1_en.pdf, str 6

⁴⁴¹The Guardian: Imposing a fight for abortion on other countries can backfire, 23. oktobar 2012.- <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/oct/23/imposing-fight-for-abortion-other-countries>

⁴⁴²The Guardian: Imposing a fight for abortion on other countries can backfire, 23. oktobar 2012.- <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/oct/23/imposing-fight-for-abortion-other-countries>

⁴⁴³BBC News: Duch abortion ship "blocked" from Morocco port of Smir, 4. oktobar 2012.- <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-19829889>

Sloboda izražavanja i medija:

Ustavom iz 2011.godine u Maroku je predviđena sloboda govora, tačnije prema članu 25. marokanskog Ustava garantovana je sloboda misli, misljenja i izražavanja u svim oblicima. Sloboda stvaranja, objavljivanja umetničkih materijala i naučnih i tehnoloških istraživanja takođe je garantovana. Ipak u praksi Vlada Maroka još uvek nije usaglasila zakonske odredbe koje se protive odredbama novog Ustava a tiču se slobode govora.^{444 445}

Kritikovanje monarhije i islama nije dozvoljeno.^{446 447 448} Novinari se u Maroku suočavaju sa krivičnim gonjenjem i zatvorom za javno kritikovanje državnih službenika ili institucija ili za izveštavanje o politički osetljivim temama.^{449 450} Maroko generalno uživa slobodu štampe, ali vlasti hapse novinare koji kritikuju monarhiju, islam ili preispituju status Zapadne Sahare.^{451 452 453 454}

U slučajevima kada mediji u Maroku izveštavaju i kritikuju Vladu, mogu da se suoče se sa procesuiranjem i maltretiranjem. Zakon o medijima sadrži odredbre po kojima se za namerno širenje lažnih informacija sa ciljem narušavanja javnog reda, ili govor koji vređa kraljevsku porodicu i njene članove ili islam, može dobiti kazna zatvora.^{455 456}

Urednik novina Al-Massa, Rašid Nini, je osuđen na kaznu zatvora od godinu dana, zbog širenja dezinformacija i „pretnji za nacionalnu bezbednost“.^{457 458 459 460} On je u pritvoru od 28.aprila 2011.godine nakon što je objavio članak koji kritikuje antiterorističku praksu koji

---

⁴⁴⁴Human Rights Watch: Morocco: Prison for rapper who criticized police, 12.maj 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/05/12/morocco-prison-rapper-who-criticized-police>

⁴⁴⁵US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/status of freedom of speech and press, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴⁴⁶HRC: Compilation prepared by th office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Humann Rights Council resolution 16/21/ Morocco, 21.maj- 4. jun 2012.- http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1338366867_g1211930.pdf, str 8

⁴⁴⁷US Department of State: 2011 International Religious Freedom Report – Morocco/ executive summary , 30. jul 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/223807/331350_en.html

⁴⁴⁸Human Rights Watch:Morocco: Restore AFP reporters accreditation, 22.oktobar 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/10/22/morocco-restore-afp-reporter-s-accreditation>

⁴⁴⁹Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/freedom of expresion , - <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁵⁰Freedom House:Freedom of the Press 2012 – Morocco, 16.novembar 2012.- <http://www.unhcr.org/refworld/country,,,MAR,,50aa3e44c.0.html>

⁴⁵¹CIA Facktbok: Morocco/ Introduction,14. novembar 2012.<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mo.html>

⁴⁵²Freedom House:Morocco 2012/ political and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

⁴⁵³US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ Academic freedom and cultural events, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴⁵⁴Index Mundi: Morocco/background- <http://www.indexmundi.com/morocco/background.html> , pristupljeno 15.decembra 2012.

⁴⁵⁵Human Rights Watch - Human Rights Watch: World Report 2012/freedom of media, 22.januar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/208788/314437_en.html

⁴⁵⁶Freedom House:Freedom of the Press 2012 – Morocco, 16.novembar 2012.- <http://www.unhcr.org/refworld/country,,,MAR,,50aa3e44c.0.html>

⁴⁵⁷US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ status of freedom of speech and press, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴⁵⁸Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/freedom of expresion- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁵⁹Committee to protect Journalists/Poliicized prison sentence for Moroccan editor, 9.jun 2011.- <http://cpj.org/2011/06/politicized-prison-sentence-for-moroccan-editor.php>

⁴⁶⁰Reporters Sans Frontières: Newspaper edifor freed on completing one-year jail sentence, 30.april 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/215310/321685_en.html

sprovode bezbednosne službe.^{461 462 463 464} Njegova kazna je potvrđena u drugostepenom postupku održanom tokom oktobra 2011.godine.^{465 466 467} Nini je u svojim tekstovima često kritikovao politiku vlasti Maroka i ukazivao na rašireni problem korupcije među državnim službenicima.^{468 469}

Dopisnik agencije Frans, Omar Brouksy, je napadnut 22.avgusta 2012.godine od strane policijskih snaga Maroka dok je izveštavo o događajima sa antivladinih demonstracija u gradu Rabatu.⁴⁷⁰ Nakon toga marokanske vlasti su 4.oktobra 2012.godine oduzeli novinarsku akreditaciju Brouksyju zbog objavljivanja teksta u kom je povezo osnivača jedne političke partije sa monarhijom, čime je pomenuo monariju u negativnom kontekstu.^{471 472}

Sloboda okupljanja i demonstracija:

Demonstracije se redovno dešavaju u Maroku i većinom su vezani politička i socijalna pitanja.⁴⁷³ Po zakonu, za organizovanje demonstracija potrebno je dobiti dozvolu države,⁴⁷⁴ ali u Maroku se često dešavaju i spontano organizovane demonstracije koje prati veći rizik od nastajanja nasilja.⁴⁷⁵

Vlasti Maroka su hapsile neke od aktivista koji su se zalagali za mirno bojkotovanje izbora u novembru 2011.godine, što je u suprotnosti sa ustavnim pravom na organizovanje demonstracija.⁴⁷⁶ Zvaničnici Maroka u negirali hapšenja aktivista zbog poziva na bojkot

---

⁴⁶¹US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ status of freedom of speech and press, 24. maj 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴⁶² Freedom House:Morocco 2012/ political and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

⁴⁶³MoroccoWorld News: Rashid Nini to be released after one year in prison, 26.april 2012.-<http://www.morocoworldnews.com/2012/04/36817/rachid-nini-to-be-released-after-one-year-in-prison-2/>

⁴⁶⁴Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/freedom of expression-<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁶⁵Amnesty Intrenational: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/freedom of expression-<http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁶⁶Reporters Sans Frontières: Newspaper edifor freed on completing one-year jail sentence, 30.april 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/215310/321685_en.html

⁴⁶⁷ Freedom House:Morocco 2012/ political and civil liberties, <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/morocco>

⁴⁶⁸Committee to protect Journalists/Poliicized prison sentence for Moroccan editor, 9.jun 2011.-<http://cpj.org/2011/06/politicized-prison-sentence-for-moroccan-editor.php>

⁴⁶⁹Morocco World News: Rashid Nini to be released after one year in prison, 26.april 2012.-<http://www.morocoworldnews.com/2012/04/36817/rachid-nini-to-be-released-after-one-year-in-prison-2/>

⁴⁷⁰RSF: AFP correspondent attacked by police while covering protest, 23.avgust 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/225143/332774_en.html

⁴⁷¹HRW:Morocco: Restore AFP reporters accreditation, 22.oktobar 2012.-<http://www.hrw.org/news/2012/10/22/morocco-restore-afp-reporter-s-accreditation>

⁴⁷²RSF - Reporters Sans Frontières: Hazards mount for freedom of information in Morocco, 8 oktobar 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/228529/336592_en.html

⁴⁷³Travel State.Gov: Morocco country specific information/Threats to safety and security, 16.decembar 2012.-http://travel.state.gov/travel/cis_pa_tw/cis/cis_975.html#page

⁴⁷⁴HRW:Morocco:Contested Confessions Used to imprison Protesters, 17.septembar 2012.-<http://www.hrw.org/news/2012/09/17/morocco-contested-confessions-used-imprison-protesters>

⁴⁷⁵Travel State.Gov: Morocco country specific information/Threats to safety and security, 16.decembar 2012.-http://travel.state.gov/travel/cis_pa_tw/cis/cis_975.html#page

⁴⁷⁶Human Rights Watch: Morocco: Drop Prosecutions Over Vote Boycott, 19.februar 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/210733/316536_en.html

izbora.⁴⁷⁷ Optuženi su uhapšeni 16. i 17. novembra 2011.godine u gradu Marakešu, nakon što su počeli da dele flajere sa kojima pozivaju Marokance da bojkotuju parlamentarne izbore.⁴⁷⁸ Još jednoj grupi koja je pozivala na bojkotovanje izbora suđenje je započelo početkom 2012.godine u gradu Bengueriru.⁴⁷⁹

Tokom 2011.godine borci za ljudska prava i borci za nezavisnost teritorije Zapadne Sahare u bili podvrgnuti zastrašivanju od strane vlasti Maroka.⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ Takođe skupovi koje organizuju aktivisti za nezavisnost teritorije Zapadne Sahare često su potisnuti od strane marokanskih vlasti.⁴⁸² Na primer 2.marta 2011.godine policija je na brutalan način rasterala protestante u gradu Laionu (Laayoun), u kojima je povređeno preko dvedesetpet osoba.⁴⁸³

Do kraja 2011.godine nije pokrenuta istraga o incidentu iz Gdim Izika u blizini grada Laayoun, koji se nalazi na samoj granici između Maroka i Zapadne Sahare, a koji potiče iz novembra 2010.godine kada su marokanske bezbednosne snage razrušile kamp u kojem su boravili protestanti iz plemena Saharavi (plemena koje naseljava prostor teritorije Zapadne Sahare).⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ U nasilju je poginulo 13 ljudi, od čega 11 članova bezbednosnih snaga Maroka.⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ Veliki broj Saharava se uhapšeni i zadržan u pritvoru,⁴⁸⁸ nekoliko nedelja ili meseci i nakon toga oslobođeno bez sprovođenja sudskog procesa.⁴⁸⁹ Do septembra 2012.godine njih 23 se i dalje nalazi u pritvoru u čeka suđenje pred vojnim sudom.⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹²

Oni su optuženi za delovanje protiv unutrašnje državne bezbednosti i spoljašnje bezbednosti, kreiranja kriminalne organizacije i sprečavanja državnih službenika u obavljanju njihove dužnosti. Po zakonu Maroka, za ove optužbe mogu biti osuđeni na kaznu doživotnog

⁴⁷⁷ Human Rights Watch: Morocco: Drop Prosecutions Over Vote Boycott, 19.februar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/210733/316536_en.html

⁴⁷⁸ Human Rights Watch: Morocco: Drop Prosecutions Over Vote Boycott, 19.februar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/210733/316536_en.html

⁴⁷⁹ Human Rights Watch: Morocco: Drop Prosecutions Over Vote Boycott, 19.februar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/210733/316536_en.html

⁴⁸⁰ FIDH: Morocco (2010-2011)/ Continued harassment of defenders denouncing human rights violations in Western Sahara, 24 januar 2012.- <http://www.fidh.org/MOROCCO-2010-2011>

⁴⁸¹ Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ repression of dissent- Sahrawi activists - <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁸² Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ repression of dissent- Sahrawi activists- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁸³ FIDH: Morocco (2010-2011)/ Continued harassment of defenders denouncing human rights violations in Western Sahara, 24 januar 2012.- <http://www.fidh.org/MOROCCO-2010-2011>

⁴⁸⁴ Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ repression of dissent- Sahrawi activists- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁸⁵ US DOS: Country background of Morocco/Western Sahara , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁴⁸⁶ Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ repression of dissent- Sahrawi activists- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁴⁸⁷ FIDH: Morocco (2010-2011)/ Continued harassment of defenders denouncing human rights violations in Western Sahara, 24 januar 2012.- <http://www.fidh.org/MOROCCO-2010-2011>

⁴⁸⁸ CRS: Morocco: Current Issues, 20.jun 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 11

⁴⁸⁹ HRC: Joint written statement submitted by the World Federation of Democratic Youth (WFDY), a non-governmental organization in general consultative status, and France Libertés: Fondation Danielle Mitterrand, non-governmental organization in special consultative status, 3.septembar 2012.- http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1347875394_g1216359.pdf , str 2

⁴⁹⁰ HRC: Joint written statement submitted by the World Federation of Democratic Youth (WFDY), a non-governmental organization in general consultative status, and France Libertés: Fondation Danielle Mitterrand, non-governmental organization in special consultative status, 3.septembar 2012.- http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1347875394_g1216359.pdf , str 2

⁴⁹¹ US DOS: Country background of Morocco/Western Sahara , 12.mart 2012.- <http://www.state.gov/outofdate/bgn/morocco/197361.htm>

⁴⁹² HRW - Human Rights Watch: World Report 2012/police conduct and the criminal justice system, 22.januar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/208788/314437_en.html

zatvora.⁴⁹³ Za učestvovanje u istom sukobu pred građanskim sudom je optuženo oko 120 Saharava.⁴⁹⁴

Svih 23 zatvorenika je izjavio da su tokom istražnog procesa bili žrtve torture, maltretiranja i drugog lošeg tretmana, uključujući i da su bili žrtve silovanja.^{495 496}

Zakoni u Maroku ne sadrže odredbu o političkim zatvorenicima, i Vlada Maroka ne priznaje postojanje političkih zatvorenika, već navodi da su to pojedinci koji su optuženi za neki od dela koji se nalaze u krivičnom zakonodavstvu. Međutim, aktivisti nevladinih organizacija navode da vlasti Maroka hapse pojedince zbog njihovog političkog delovanja ili ubedenja.⁴⁹⁷

Prema procenama do septembra 2012.godine u marokanskim zatvorima se nalazilo oko 70 političkih zatvorenika.^{498 499}

Iako su protesti u Maroku održani tokom 2011.godine većinom bili mirni,⁵⁰⁰ neki od gradova u kojim je policija koristila prekomenu silu i tukla protestante su se desili tokom protesta u Kazablanki, Rabatu i Kentiri.⁵⁰¹

Bezbednosne snage su 29. maja 2011.godine u gradu Safi pretukle protestanta Kemala Ammaria, jednog od članova pokreta 20. februar, nakon čega je on preminuo tri dana posle.⁵⁰²
^{503 504} Policijski oficiri su negirali odgovornost, a kasnije su u izveštaju izneli tvrdnju da je umro od respiratornih problema.⁵⁰⁵ Porodica i humanitarni radnici osporavaju verziju koje su izneli zvanični organi, i navode da je uzrok smrti rezultat policijskog batiranja i prekomerne upotrebe sile od strane policije.⁵⁰⁶

---

⁴⁹³The Guardian: Morocco must answer for human rights abuses in Western Sahara, 10. novembar 2012.- <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/nov/10/western-sahara-morocco-human-rights-abuses>

⁴⁹⁴HRW - Human Rights Watch: World Report 2012/police conduct and the criminal justice system, 22. januar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/208788/314437_en.html

⁴⁹⁵HRC: Joint written statement submitted by the World Federation of Democratic Youth (WFDY), a non-governmental organization in general consultative status, and France Libertés: Fondation Danielle Mitterrand, non-governmental organization in special consultative status, 3. septembar 2012.- http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1347875394_g1216359.pdf, str 2

⁴⁹⁶The Guardian: Morocco must answer for human rights abuses in Western Sahara, 10. novembar 2012.- <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/nov/10/western-sahara-morocco-human-rights-abuses>

⁴⁹⁷US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/political prisoners and detainees, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁴⁹⁸HRC: Joint written statement submitted by the World Federation of Democratic Youth (WFDY), a non-governmental organization in general consultative status, and France Libertés: Fondation Danielle Mitterrand, non-governmental organization in special consultative status, 3. septembar 2012.- http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1347875394_g1216359.pdf, str 2

⁴⁹⁹Middle east online: Morocco NGOs launch campaign to free jailed activists, 7. decembra 2012.- <http://www.middle-east-online.com/english/?id=55970>

⁵⁰⁰Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/ , - <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁵⁰¹HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/ freedom of Assembly, Association and Expression.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

⁵⁰²HRW: World report 2012: Morocco and Western Sahara/ freedom of Assembly, Association and Expression.- <http://www.hrw.org/world-report-2012/morocco-and-western-sahara>

⁵⁰³US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ arbitrary and unlawful deprivation of life 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁵⁰⁴Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/repression of dissident , - <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁵⁰⁵US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ arbitrary and unlawful deprivation of life 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁵⁰⁶US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/ arbitrary and unlawful deprivation of life 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

Protestanti iz organizacije 20. februar koji su organizovali proteste tokom 2011.godine navode da su mnogi njihovi članovi uhapšeni širom zemlje na osnovu sličnih optužbi za vređanje policijskih oficira. Muzičar iz Kazablanke, Mouad Belghoat, je osuđen na godinu dana zatvora jer je u svojoj pesmi uvredio policiju kao instituciju.^{507 508 509}

Sud iz Maroka osudio je 12. septembra 2012. godine pet aktivista koji su tokom februarskih protesta 2011.godine pozivali na reforme. Sud ih je osudio zbog vređanja policijskih oficira na kaznu zatvora od deset meseci. Smatra se da sudski proces nije bio fer.⁵¹⁰ Naime, sud je odbio da pozove na saslušanje bilo koga od policijskih oficira, a takođe niko od svedoka koji su identifikovali optužene nije se pojavio na sudu.⁵¹¹ Tokom trajanja sudskog procesa, optuženi su prijavili maltretiranje pretnje i uvrede koje su dobijali od policije, sa ciljem iznuđivanja lažne izjave.⁵¹²

Iako Ustav i zakoni Maroka propisuju slobodu udruživanja, Vlada odbija da zvanično prizna nevladine organizacije koje u svom programu sadrže ideje koje su u suprotnosti sa monarhističkim uređenjem države, sa islamom kao državnim religijom ili sa teritorijalnim integritetom države.⁵¹³

Ilegalni migranti:

Zbog svog geografskog položaja, Maroko je jedna od tranzitnih zona preko koje veliki broj migranata iz podsaharske Afrike pokušava da pređe u Evropu.^{514 515} Vlada Maroka ima problem sa zbrinjavanjem ilegalnih migranata, posebno na severnom delu zemlje zbog blizine evropskog kontinenta te velike frekvencije migranata u tom delu zemlje.^{516 517}

Tokom 2011.godine ilegalni migranti i izbeglice su u Maroku bili izloženi lošem tretmanu.^{518 519} Izbeglice su organizovali proteste pred kancelarijom visokog komesara

⁵⁰⁷HRW:Morocco:Contested Confessions Used to imprison Protesters, 17.septembar 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/09/17/morocco-contested-confessions-used-imprison-protesters>

⁵⁰⁸Moroccans for Change: The rapist is free, the rapper is in jail, 20.april 2012.- <http://moroccansforchange.com/2012/04/20/the-rapist-is-free-the-rapper-is-in-jail/>

⁵⁰⁹Amnesty International: Annual Report 2012.- Morocco/Western Sahara/freedom of expression ,.- <http://www.amnesty.org/en/region/moroccowestern-sahara/report-2012>

⁵¹⁰HRW:Morocco:Contested Confessions Used to imprison Protesters, 17.septembar 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/09/17/morocco-contested-confessions-used-imprison-protesters>

⁵¹¹HRW:Morocco:Contested Confessions Used to imprison Protesters, 17.septembar 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/09/17/morocco-contested-confessions-used-imprison-protesters>

⁵¹²HRW:Morocco:Contested Confessions Used to imprison Protesters, 17.septembar 2012.- <http://www.hrw.org/news/2012/09/17/morocco-contested-confessions-used-imprison-protesters>

⁵¹³US Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Morocco/freedom of association, 24. maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217717/324347_en.html

⁵¹⁴UN Office of the High Commissioner for Human Rights: Morocco: “Culture Of Human Rights Emerging, But More Needed To Eradicate Torture” Says United Nations Special Rapporteur, 24.septembar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/227620/335520_en.html

⁵¹⁵Fahamu Refugee legal aid newsletter: The Moroccan Arab spring: Protecting migrants rights in theory and practice/Sub-Saharan irregular migrants and refugees in Morocco, 1.maj 2012.- <http://frian.tumblr.com/post/22195789994/the-moroccan-arab-spring-protecting-migrants-rights-in>

⁵¹⁶UN Office of the High Commissioner for Human Rights: Morocco: “Culture Of Human Rights Emerging, But More Needed To Eradicate Torture” Says United Nations Special Rapporteur, 24.septembar 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/227620/335520_en.html

⁵¹⁷UN News Centre:Morocco must do more o eradicate torture, says UN rights expert, 24 septembar 2012.- <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42968&Cr=Morocco&Cr1=#.UMy3xm9X3UZ>

⁵¹⁸The New York Times:African migrant in Morocco, 28.novembar 2012.- <http://www.nytimes.com/2012/11/29/world/middleeast/african-migrants-in-morocco-tell-of-abuse.html?ref=morocco&r=0>

Ujedinjenih nacija za izbeglice u Rabatu, protestujući zbog lošeg tretmana kojem su izloženi i nedovoljnom akcijom marokanske Vlade na integraciji izbeglica i priznavanju njihovog zakonskog statusa.⁵²⁰

Posebno zabrinjava povećanje nasilja od strane bezbednosnih snaga Maroka protiv migranata i izbeglica tokom 2012.godine.^{521 522} Batinanje, seksualno nasilje i druge forme lošeg tretmana prema ilegalnim migrantima u Maroku od strane bezbednosnih snaga Maroka su u porastu u 2012.godini.^{523 524}

Ministar rada u marokanskoj Vladi u svojoj izjavi 2011.godine je optužio ilegalne migrante da su delom krivi za veliku nezaposlenost u Maroku, što može uzrokovati povećane diskriminacije i netrpeljivosti prema migrantima.⁵²⁵

Vlada Maroka treba da preuzme ozbiljnije korake u prevenciji nasilja i istraži navode o nasilju uperenom protiv podsaharskih Afrikanaca.^{526 527} Prema izveštajima koje je iznela Vlada Maroka, u zemlji se nalazi oko 10 000 ilegalnih imigranata većinom iz zemalja podsaharske Afrike, dok nevladine organizacije procenjuju da je taj broj veći i da iznosi oko 15 000 ljudi.⁵²⁸

⁵²⁹

Bivši predsednik i aktuelni koordinator Saveta podsaharskih migranata u Maroku, Kamar Laie (Camara Laye) je uhapšen u noći između 22. i 23 oktobra 2012.godine pod optužbom za nelegalnu prodaju alkohola i cigareta.^{530 531} Sud je 9.novembra 2012.godine doneo odluku o privremenom puštanju na slobodu.⁵³² Nevladine organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava ukazuju da je zakonski postupak protiv Camara pojavljuje kontekstu

---

⁵¹⁹ Fahamu Refugee legal aid newsletter: The Moroccan Arab spring: Protecting migrants rights in theory and practice/Sub-Saharan irregular migrants and refugees in Morocco, 1.maj 2012.-<http://frian.tumblr.com/post/22195789994/the-moroccan-arab-spring-protecting-migrants-rights-in>

⁵²⁰ Fahamu Refugee legal aid newsletter: The Moroccan Arab spring: Protecting migrants rights in theory and practice/Sub-Saharan irregular migrants and refugees in Morocco, 1.maj 2012.-<http://frian.tumblr.com/post/22195789994/the-moroccan-arab-spring-protecting-migrants-rights-in>

⁵²¹ UN Office of the High Commissioner for Human Rights: Morocco: "Culture Of Human Rights Emerging, But More Needed To Eradicate Torture" Says United Nations Special Rapporteur, 24.septembar 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/227620/335520_en.html

⁵²² UN News Centre:Morocco must do more o eradicate torture, says UN rights expert, 24 septembar 2012.-<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42968&Cr=Morocco&Cr1=#.UMy3xm9X3UZ>

⁵²³ UN Office of the High Commissioner for Human Rights: Morocco: "Culture Of Human Rights Emerging, But More Needed To Eradicate Torture" Says United Nations Special Rapporteur, 24.septembar 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/227620/335520_en.html

⁵²⁴ UN News Centre:Morocco must do more o eradicate torture, says UN rights expert, 24 septembar 2012.-<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42968&Cr=Morocco&Cr1=#.UMy3xm9X3UZ>

⁵²⁵ France 24: Being black in Morocco: I get called a slave, 8.novembar 2012.-<http://observers.france24.com/content/20121108-being-black-morocco-slave-insult-sub-saharan-african-physical-assault-casablanca-immigration-guinea>

⁵²⁶ UN Office of the High Commissioner for Human Rights: Morocco: "Culture Of Human Rights Emerging, But More Needed To Eradicate Torture" Says United Nations Special Rapporteur, 24.septembar 2012.-http://www.ecoi.net/local_link/227620/335520_en.html

⁵²⁷ UN News Centre:Morocco must do more o eradicate torture, says UN rights expert, 24 septembar 2012.-<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=42968&Cr=Morocco&Cr1=#.UMy3xm9X3UZ>

⁵²⁸ France 24: Being black in Morocco: I get called a slave, 8.novembar 2012.-<http://observers.france24.com/content/20121108-being-black-morocco-slave-insult-sub-saharan-african-physical-assault-casablanca-immigration-guinea>

⁵²⁹ The New York Times:African migarnt in Morocco, 28.novembar 2012.-<http://www.nytimes.com/2012/11/29/world/middleeast/african-migrants-in-morocco-tell-of-abuse.html?ref=morocco&r=0>

⁵³⁰ Organisation Mondiale Contre la Torture/nouvelles informations, 15.novembar 2012.- <http://www.omct.org/fr/human-rights-defenders/urgent-interventions/morocco/2012/11/d22026/>

⁵³¹ The New York Times:African migarnt in Morocco, 28.novembar 2012.-<http://www.nytimes.com/2012/11/29/world/middleeast/african-migrants-in-morocco-tell-of-abuse.html?ref=morocco&r=0>

⁵³² Organisation Mondiale Contre la Torture/nouvelles informations, 15.novembar 2012.- <http://www.omct.org/fr/human-rights-defenders/urgent-interventions/morocco/2012/11/d22026/>

je povećane represije nad migrantima u Maroku i povećanog zastrašivanja pojedinaca i organizacija koja se bave zaštitom prava migranata u Maroku.⁵³³

Takođe, još jedan slučaj koji ukazuje na povećanu represiju države nad zaštitnicima prava migranata se desio 10.juna 2012.godine kad je uhapšen Marsel Amieto, koordinator odbora za pripremu kongresa Demokratske organizacije radnika migranata. Saslušanje o njegovim aktivnostima zašitnika migranata trajalo je nekoliko časova, nakon čega je pušten na slobodu.⁵³⁴

Trgovina ljudima:

Maroko je zemlja izvor, zemlja iz koje iz koje ljudi postaju žrtve trgovine ljudima, zatim on je takođe tranzitna zemlja preko koje žene, deca i muškarci postaju žrtve trgovine ljudima, i to najčešće zbog prisilnog rada ili seksualne eksploatacije.^{535 536 537}

Neke marokanske devojčice pretežno iz ruralnih područja, stare samo šest ili sedam godina, regrutuju se da postanu sluškinje u gradovima širom Maroka, i često imaju iskustva sa prisilnim radom, ne dobijaju naknadu za svoj rad, i trpe pretnje fizičko i seksualno maltretiranje.^{538 539} Takođe, žene migranti su nalaze u povećanom u riziku da postanu žrtve trgovine ljudima i prisilne prostitucije u Maroku, usled nedovoljne aktivnosti marokanskih vlasti na regulisanja ovog problema.^{540 541}

Vlada Maroka ne poseduje adekvatne standarde za eliminaciju trgovine ljudima.^{542 543}
⁵⁴⁴ Vlada Maroka je obezbedila zaštitu za žrtve trgovine ljudima, ali tokom 2011.godine nije napravila pomak u kažnjavanju i procesuiranju ljudi koji se bave trafikom, a takođe nije uspela da preventivno deluje na otkrivanju i zaštiti potencijalnih žrtvi među ranjivim grupama.^{545 546} Još jedan od propusta je što se strani državljani koji su postali žrtve trgovine ljudima u Maroku, nakon oslobađanja najčešće budu uhapšeni a nakon toga i deportovani

⁵³³ Organisation Mondiale Contre la Torture/nouvelles informations, 15.novembar 2012.- <http://www.omct.org/fr/human-rights-defenders/urgent-interventions/morocco/2012/11/d22026/>

⁵³⁴ Organisation Mondiale Contre la Torture/nouvelles informations/ , 15.novembar 2012.- <http://www.omct.org/fr/human-rights-defenders/urgent-interventions/morocco/2012/11/d22026/>

⁵³⁵ US Department of State: Trafficking in Persons Report 2012 - Morocco, 19.jun 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/220054/327172_en.html

⁵³⁶ CRS: Morocco:Curent issues, 20.jul 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 9

⁵³⁷ Wikipedia: Human trafficking in Moocco, http://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking_in_Morocco , pristupljeno 4.decembar 2012.

⁵³⁸ US Department of State: Trafficking in Persons Report 2012 - Morocco, 19.jun 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/220054/327172_en.html

⁵³⁹ Wikipedia: Human trafficking in Moocco, http://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking_in_Morocco , pristupljeno 4.decembar 2012.

⁵⁴⁰ US Department of State: Trafficking in Persons Report 2012 - Morocco, 19.jun 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/220054/327172_en.html

⁵⁴¹ Wikipedia: Human trafficking in Moocco, http://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking_in_Morocco , pristupljeno 4.decembar 2012.

⁵⁴² US Department of State: Trafficking in Persons Report 2012 - Morocco, 19.jun 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/220054/327172_en.html

⁵⁴³ CRS: Morocco:Curent issues, 20.jul 2012.- <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21579.pdf> , str 8

⁵⁴⁴ Wikipedia: Human trafficking in Moocco, http://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking_in_Morocco , pristupljeno 4.decembar 2012.

⁵⁴⁵ US Department of State: Trafficking in Persons Report 2012 - Morocco, 19.jun 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/220054/327172_en.html

⁵⁴⁶ Wikipedia: Human trafficking in Moocco, http://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking_in_Morocco , pristupljeno 4.decembar 2012.

nazad zemlju porekla. Takođe, Vlada Maroka nije regulisala problem ilegalnih migranata u Maroku koji su podvrgnuti prisilnom radu i prostituciji.^{547 548}

Parlament Maroka je u aprilu 2011.godine ratifikovao Palermo protokol o zabrani trgovine ljudima, posebno ženama i decom, što bi trebalo da doprinese razvijanju zakona o procesuiranju trgovca ljudima i efikasnije zaštite samih žrtava.^{549 550}

---

⁵⁴⁷ US Department of State: Trafficking in Persons Report 2012 - Morocco, 19.jun 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/220054/327172_en.html

⁵⁴⁸ Wikipedia: Human trafficking in Moocco, http://en.wikipedia.org/wiki/Human_trafficking_in_Morocco , pristupljeno 4.decembar 2012.

⁵⁴⁹ International Organization for Migration: Moroccan Judiciary study human trafficking ,27.novembar 2012.- <http://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/news-and-views/press-briefing-notes/pbn-2012/pbn-listing/moroccan-judiciary-study-human-t.html>

⁵⁵⁰ Modern Ghana: Moroccan judiciary study human trafficking,27 novembar 2012.- <http://www.modernghana.com/news/432939/1/moroccan-judiciary-study-human-trafficking.html>